

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre . . . 8 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 — —

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 12 frt — kr.
 Negyedévre . . . 3 — —

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáczai n. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállal közt.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, május 27.

Az autonomiai tervezet.

Az autonomia 27-es bizottsága bevezette munkálatait; csütörtökön megtartotta utolsó ülését, melyen hitelesítették az elfogadott határozatokat; a tárgyalás alatt naponként közölték a napilapok az elfogadott §-kat s nemsokára együttesen is meg fog jelenni a 140 §-ból álló tervezet. Míg a kongresszus összeül, — ami nem lesz korábban, mint az őszön, — van idő a nyilvánosság előtt is tárgyalni az elaboratumot.

Ez a munka meg is indult már a sajtóban. A legtekintélyesebb lapok megkezdették a hozzászólást, mindegyik a maga izlése vagy inspirációja szerint. Ha a kongresszuson is annyi vélemény fog felszínre jutni, mint a sajtóban, akkor bizony bajosan fog dűlőre jutni, az autonomia ügye. Pedig úgy látszik, elég ok van arra, hogy méltán lehet ettől tartani. A 27-es bizottság tervezete ellen 5-en jelentettek be különvéleményt, de az az öt legalább is három formában fog megjelenni.

Eddig három fő irány és csoport jutott kifejezésre a kongresszus bizottságain és a sajtóban.

Egyik — talán ez lesz a domináló a kongresszuson, — korrekt kath. felfogásból indul ki, elveinek megfelelő formát is akar adni az autonomiában, de úgy látszik, nem meri kiönteni szíve vágyát; többet is szeretnének nekik az autonomia számára szerezni, több jogot, nagyobb ha-

táskört biztosítani neki, de attól tartanak, hogy e többlettel veszélyeztetik az egészséget; abban biznak, hogy ha az autonomia életre való lesz, majd kivívja magának a többi. Ezek kisebb-nagyobb módosításokkal elfogadják a tervezetet, melynek vannak ugyan hibái, de alapjában szép és érdemes munkálat.

A másik csoport, amely hiszszük, a legkisebb lesz a kongresszuson, a liberálisok, állami katolikusok csoportja. Ezek keveslik, amit a hierarchia enged az autonomiának, de azt semmiképpen sem akarják, hogy a kormány által gyakorolt főkegyuri jogokból (alapok kezelése, praesentálás, iskolai felügyelet) csak valami jusson az autonomiának. Az Egyetértés B. F. jegyű cikkezője dühöng a 27-es bizottságra, hogy az nem veszi gondnokság alá a püspöki és káptalani javakat, de a kultuszminiszter által kezelt vallás- és tanulmányi vagy pláne egyetemi alap kiadásáról nem akar tudni; sokalja, hogy a kath. iskolákban a püspököknek beleszólásuk legyen az oktatás és nevelés ügyébe, még az autonomiának sem igen hajlandó ilyen jogokat adni, úgy látszik a liberális kormány kezében látja azt helyén. Egyszóval liberális felfogás mindenben: protestánsoknak és zsidóknak szívesen adnak autonomiát, ha kell, tágitják is azt, de ha katolikusokról van szó, autonomia alatt csak azt értik: adjanak a püspökök. Elfelejtik, hogy nem az egyház szervezete kívánja az autonomiát, hanem az a körülmény, hogy az állam felekezettlenné lett s így nem kompetens arra, hogy gyámokdjék a kath. egyház felett.

Végül valószínűleg igen számos lesz a harmadik csoport, amely katolikus felfogásban mit sem enged az elsőnek s mindjárt megakarja valósítani az egész autonomiát. Vagy legyen olyan, amilyeneknek lennie kell, vagy — semilyen. Ezek között azonban lesz egy rész, amely ha a kivételre kerül a sor s látja, hogy csak ugyan veszélyeztetve van az autonomia ügye, engedni fog egyes dolgokban.

És ha egymás közt megegyeztek, akkor jön a nagy kérdés: mit szól az apostoli király? mert az ő akarata dönti el: megvalósul-e a magyar katolikusok régi vágya, vagy csak ábránd marad.

* * *

A sajtóban felmerült hozzászólások közül alább közöljük a két legérdekesebbet: a *Zichy Nándor grófét* és az *Esztergomban megjelenő Magyar Sionét*

Zichy Nándor gróf az Alkotmányban a következőket írja:

A közvetett választás nekünk nem kell, mert azt óhajtjuk, hogy az autonomiai szervezetben a választó nép akarata érvényesüljön, nem pedig az ily választásokból kikerülő követek akarata, mely a nép akaratától esetleg eltér.

A vallás- és tanulmányi alap dolgában kezdetől fogva a Felsőházhoz, mint legfőbb kegyurhoz kívántunk járulni, hogy ezek kezelését valamely, a kormánytól független, katolikus közegre ruházzuk kegyeskedjék.

Ugy a vagyonkezelés, mint a vagyonból eredő jövedelmek hovatartozása dolgában a katolikus autonomia ügykezelését a legfőbb kegyur elhatározásai alapján kívánjuk intéztetni, a köz-kormányzati és politikai szempontok s az állami érdekek teljes megóvása mellett, melyek ebben egy, mint minden másban, a kormány kezelése és közvetlen intézkedése nélkül, a fő-

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Aki a feleségét kártyázza el.

Irta: Deér.

Fáradtan, de jó hangulatban tért haza a garádi vadásztársaság. Öten voltak. Szántay, a házi gazda, Avar Laczi, a szolgabíró, a két Kazay gyerek, meg a szőke főhadnagy, Loránt Lajos, de a kit csak Lulunak hívták a fiuk.

Leraktak hamarjában minden fölösleges terhet, aztán nagy fáradtan végig nyújtóztak ott, ahol éppen helyet találtak maguknak.

Alkonyodott már s a nagyszobában valami csendes hangulatos félhomály terjedt szét. Csak egy homályos körvonalban lehetett látni az egyes tárgyakat.

Jó ideig csend uralkodott a fiuk közt. Lehet, hogy elfáradtak az egész napi hajszában, vagy tán ez a kora tavaszi alkonyat egy kissé mámorba ringatta a lelküket.

Csak a főhadnagy cigarettája vált ki a sötétségből, amint egyet-egyet szippantott. A nagy csendesség kezdett már unalmassá válni. A főhadnagy nem is állhatta meg szó nélkül.

— Ugyan fiuk, mit hallgattok annyira! Tán csak nem alusztok már? Hisz ezután jön még a java!

Avar Laczi, egy nagy hintaszékből morgott valamit.

— Alszik az ördög! De csak nem ugrálha-

tunk itt a szobában! Meg aztán kell egy kis erőt gyűjteni a további küzdelemre.

— Hanem jó volna Dani, — szolt a házigazdához — ha már egy kis harapni valót látnánk. Éhes vagyok, mint egy farkas.

Szántay felkelt s kifelé indult.

— Igazad van Laczi, magam is érzem, hogy éhes vagyok.

Aztán kiment. Az ebédlőbe tartott. Ott találta a feleségét, egy gyönyörű szép fiatal asszonyt, ki maga segített egyetmást rendezni az asztalon.

Szántay megcsókoita az asszonyt. Az meg úgy sietve kérdezte, hogy kik is tulajdonképpen a vendégek?

— Hát a rendes kompánia, — szolt nevetve Szántay, — miközben tekintetével az asszony szemét kereste. Itt van a két Kazay gyerek, Loránt főhadnagy, meg Avar.

Hiába nézett annyira a feleségére, még sem vette észre, hogy az utolsó névre mint csillan meg az asszony szeme.

— Hát ehetüek-e édesem? Mert a gyerekek ugyancsak éhesek ám, — szolt Szántay a feleségéhez

— Lehet, lehet, csak menj értük, — mondta az asszony.

Szántay elment. Az asszony meg egy kis levelet vett elő s nagy hirtelen odarejtette az egyik teríték mellé az asztal kendő alá. Aztán meg odapillantott mégegyszer a tükörbe, mert hallotta már a vendégek hangos érkezését.

A fiuk nagy figyelemmel üdvözölték a háziasszonyt. Csak Avar köszönt neki egész hidegen.

A házi asszony kijelölte a helyeket. Legutoljára hagyta Avar.

— Maga Avar ide üljön az asztal végére. Tudom, hogy szereti a kényelmet, ha eszik.

— Köszönöm a figyelmet nagyságos asszonyom, — szolt egykedvűen a szolgabíró.

Aztán leült. Senki sem vette észre, hogy a mint leültek, az asszony meg Avar egy pillanatra összenéztek s mindakettőnek a tekintetében volt valami erős, titkolt vágyakozás.

Csak Szántay kísérte figyelemmel feleségét meg a szolgabíró. Nem kerülte ki figyelmét, mikor a szolgabíró arcán megvillant valami s nagy hirtelen elrejtett valamit. Azt is észre vette, hogy egy parányi kis rózsaszínű levél mint csuszott alá szép lassan le a földre, a szolgabíró lábához.

Szántay leejtett valamit s mikor azt felvette, nagy hirtelen odahajolt a levélért is. Senki sem látta. Ő meg nem árult el semmit. Inni kezdett s szinte mindenkinek feltűnt csapongó, szinte dühaj kedve.

Egyik pohárral a másik után hajtott föl. Szemei csak egy kissé csillogtak erősebben.

Vacsora után, mikor fölkeltek, Avar is oda ment a háziasszonyhoz. Kezet fogtak s egy gyöngéd kézzsoritás megmagyarázott mindent.

— Reméllem, hogy nem töltjük haszontalanul az időt, szolt Szántay élénken.

Azok megértették a szót.

felügyelet után amugy is érvényesülhetnek, amint azok a felekezettek vagyonkezelésében is ily módon érvényesülnek.

A katolikus tanügy terén azt kívánjuk, hogy a katolikus egyháznak adják meg mindazt, amivel a felekezettek is bírnak.

A katolikus egyetem kérdésében mindjárt most határozottabb állásfoglalást szeretnénk látni. Ezt egyszerű jogi kérdésnek tekintjük. Az egyetem alapítványainak tartjuk, mint ahogy például a Teréziánium szegzárdi uradalmát a Teréziániumnak elismerjük, vagy a Ludovika alapját a Ludovika-akadémiának.

Katolikus ügykezelésünket nem protestáns, hanem katolikus szellemben kívánók az autonomia keretében intéztetni.

A *Magyar Sion* májusi füzetek ezeket írja a kath. autonomiáról:

A mi illeti a kath. alapok kérdését, ezek megnyerése nélkül bizony gyöngye lesz a mi autonomiánk. Jogilag is furcsa helyzetbe kerülünk, hogy a mikor az összes magyar katolikusoknak törvényes képviselője, kongresszusa, igazgató-tanácsa, egyházmegyei és községi választmányai lesznek: a katolikus eredetű és czélú alapítványok fölött egy egészen más testület határozzon. Hogy képzelhetjük akkor pl. hogy az egyetem eminenter katolikus alapítványait az autonomia vegye át és megteremtse vele azt a kath. egyetemet, melynek létesítése preliminary van már a z autonomiai szervezeti javaslatban?

Már most az egyik álláspont hívei azt mondják: ne veszélyeztessük e miatt az autonómiát. Ha katolikus czélokra fordítják az alapok jövedelmét s ezt biztosíthatjuk; elégedjünk meg a zárszámadás ellenőrzésével s engedjük át a kezelést továbbra is a legfőbb kegyur felügyelete alatt álló kormánynak, mely most is külön testülettel ellenőrizteti az alapokat.

A másik rész meg, melyet már is elneveztek intranzigensnek és ultramontánnak, azt mondja, hogyha nem sikerül most a teljes autonomia megszerzése, többé sohasem fog, vagy csak nagy harcok árán, folytonos békétlenkedés előzményeivel, a mi nem állhat érdekében sem a katolikus közönségnek, sem az államhatalomnak.

Es bizony némileg igazuk van ezeknek; mert noha kívánatos, hogy mielőbb legyen autonómiánk: nem különbös az a jövőre nézve, hogy milyen autonomia lesz az?

Hiszen alkotmánytörténetünk olyan példával szolgálhat, melyet igen jól alkalmazhatunk a mi esetünkre. Ha például 1861-ben Deák Ferencz és pártja elfogadta volna az Ausztria részéről felajánlott csonka alkotmányt, ma nem beszélhetnénk magyar államról. Fiat applicatio: ha olyan hézagokat hagyunk autonómiánkban,

minőket az albizottság javaslata akar: bizony nagyou is félhetünk attól, hogy mostani engedékenységünk, jogszokássá fog kifejlődni. Hiába fogunk aztán hivatkozni fentartott jogunkra, a gyakorlati alkalmazás illuzióriussá teszi majd felszólalásainkat.

Utóvégre is semmit sem kér mást az autonomia, mint a mi a katolikus egyházé. Az alap pedig — hogy visszatérjünk rá — katolikus egyházi vagyonból eredt, ma is katolikus egyházi és iskolai czélokra fordítandó. S ha az iskolák terheit magára vállalja az autonomia: helyes-e? méltányos-e, hogy az alap elvonások tőle?

Széll Kálmán idehaza,

Széll Kálmán hazajött és már a mai délelőtt folyamán a szabadelvű párt ama tagjaival érintkezett, a kik a pártközi konferencia tagjai is voltak. A »Budapesti Tudósító« ugyan tegnap este azt újságolta, hogy a miniszterelnök nem fog senkivel sem értekezni, de ez is csak olyan megszokott czáfoigatás, melynek semmi alapja nincsen. Széll ma még nem hívta össze hivatalosan a konferenciát és ellenzéki politikusokkal ma nem érintkezett és nem is fog érintkezni, de ez csak azért van, mert a hivatalos konferenciákra csak akkor kerül a sor, ha maga a miniszterelnök tudni fogja, hogy hányadán van. Széll Kálmán elmondta a szabadelvű párt régibb és új korifeusainak, hogy gróf Thun nem kevesebb, mint hatféle alternatív ajánlatot tett neki, közöttük olyat is, hogy maradjon az egész status quo régi kiegyezéssel és régi kvótával 1903-ig vagyis legyen addig provizorium, ő azonban egyik ajánlathoz sem járult és az újabb provizóriumot a liminekizárta a megbeszélésekből is. Egyelőre reményli, hogy még sikerül neki az osztrák kormányt — akár a mostanit, akár ennek utódját — a maga véleményére téríteni és a mig ez a reménye meg van, nem látja szükségét, hogy hivatalosan érintkezzék akár a pártközi konferenciával, akár csak a liberális párttal.

Ha azonban nem lehetne minden engedmény nélkül megegyezni, akkor Széll Kálmán is engedni fog és akkor lesz ideje, hogy erre az engedményre kikérje a pártok megegyezését.

Mint érdekes momentumot említjük fel, hogy gróf Tisza István, a ki Ischiasban szenved, Pöstyénben betegen fekszik. Gárdájának több tagja »véletlenül« és egyidejűleg megláto-

gatta és természetesen a helyzetről is konferáltak, valószínűleg tarokkoztak is.

A válság.

A kiegyezési válság ügyében tegnap mivel sem tisztázódott a dolog. Széll vasárnap megy ismét Bécsbe, csak akkor várható, hogy előbbre halad a dolog.

Kombinációkban azonban nincs hiány. Ime a legújabb bécsi hírek, melyeknek a — fináléja csattanós:

A külügyminiszter, a ki tegnap audiencián volt a királynál, most már határozottan azt kívánja, hogy Széll a bankkérdésben engedjen és Thun gróffal együtt azt eszelte ki, hogy a magyar pártközi egyezmény csak a két állam szerződésére, de a bankprivilegiumra nem vonatkozik, mert itt egy harmadik szerződő féllel állanak szemben.

A korona szintén az osztrák és a közös nézet felé hajlik. Tudjuk azonban, hogy a király mindig respektálta az alkotmányos formákat; most sem akar ráparancsolni egyik félre sem, hanem egyszerűen a tárgyalások folytatását kívánja. Ez különben elég világos: Tessék tárgyalni és a ki nem akar tárgyalni — lemondhat.

Tehát tárgyaltak és fognak még tárgyalni. Széll Kálmán és Thun gróffal folytatott utolsó értekezleten egy hajszálnyit engedett is. Kijelentette, hogy a kiegyezés minden részének fenntartása mellett, a bankprivilegium lejáratl idejében kész engedni vagyis abba belenyugodni, hogy a bankprivilegium a kiegyezéssel egyidejűleg járjon le, de csakis az új egyezmény szerint és nem a status quo alapján.

A helyzet tehát annyira kifisztult, hogy csak egyetlen vitás pont maradt fenn. Az osztrák kormány lemondott arról, hogy visszaszívja a fogyasztási adók átutalását és nem kívánja már, hogy kiegyezés és kvóta junctim tárgyalassanak és eredeti követeléseiből csak ahhoz ragaszkodik, hogy a bankprivilegium maradjon a régi.

— Hát játszunk! szölkak valamennyien, csak Avar hallgatott.

— Hát téged mi lelt? szölk Szántay a szolgabíróhoz. Olyan keserű arcot vágsz, mintha eljátszottad volna mindenedet.

Avar mosolyogni próbált, ámbar a kedve éppen nem illett hozzá. Észrevette már a levél eltűnését s kezdte magát kényelmetlenül érezni. Még inkább fokozta idegességét az, hogy az asszonynyal nem tudott négy szemközt beszélni.

Szántay eközben a másik szobába ment kártyáért. Itt elővette a levelet. Csak ennyi állt ben e:

— »Tizenegy órakor — az üvegházban. — Jolán.«

— Oh ti gyönyörű mákvirágok! mormogta Szántay, miközben keze ökölbe szorult s alig tudta fékezni az indulatját, hogy ki ne rohanjon s egy csapásra agyon ne üsse mind a kettőt.

De erőt vett magán. Nyugodtan ment át vendégeihez, kik már körülültek az asztalt. Avar a főhadnagy háta mögé ült kibicizelni, — a háziasszony meg éppen gye tyákat rakott az asztalra.

— Hát te nem játszol Laczi? kérdé Szántay a szolgabíró.

— Köszönöm! Talán majd később, most nincs kedvem.

— Ugyan ne rontsd a társaságot. — szölk közbe a főhadnagy — csak nem fogsz itt ki-

bicizelni! Vagy talán randevud van valami szép asszonynyal s szölkni akarsz?!

Nevettek. Avar is mosolygott, de azért Szántay észrevette, mint szölkik arcába a vér s az sem kerülte ki figyelmét, hogy a felesége nagy hirtelen távozott.

— No jó, játszom én is, — szölk végre Avar a hosszas biztatásra. Osszatok.

Szántay osztott. Nagyban ment a játék és Szántay vesztett, Avarnak meg csak úgy dült a pénz.

Szántay nyugodtan vette elő egyik bankjegyet a másik után. Csak azt nézte mindig, hogy hány óra. Még egy félóra hiányzott a tizenegyedtől.

Éppen nagy volt a bank. Csak ketten maradtak, Szántay, meg a szolgabíró; a másik három megugrott és úgy lesték az erős küzdelmet.

Szántay nem engedett. Minden pénzét föltette már a kártyájára, de Avar újra visszahívott. Szántay mosolygott és úgy mosolyogva szölk ellenfeléhez:

— Ugy látszik, ma hozzád szegődött a szerencse. Állom a hívást, de több pénzem nincs. Neked pedig nem akarok adósod maradni. Hát fölteszem a feleségemet. Ha megnyered, tiéd lesz az asszony.

A többiek nevettek, csak Avar sáppadt el.

— Ugyan ne bomolj Dani! — szölk Szántayhoz.

— Én ura vagyok szavamnak, — szölk kissé izgatottan Szántay. — Elfogadod, vagy nem?

— Ez nagyszerű tréfa fiuk, szölk nevetve a főhadnagy; fogadd el Laczi, mert ilyen szerencse többé nem kínálkozik.

Avar sáppadtan ült helyén. Érezte helyzetének kínos voltát, de nem volt kibúvó. A többiek tréfára vették a dolgot s ő nem akart neveltségessé válni.

— Elfogadom, szölk rekedt hangon. Mid van?

— Harminczegy, — szölk izgatottan Szántay.

— Három felső, — dobta oda a kártyát a szolgabíró.

Meg nyerted a bankot Laczi, — szölk még mindig mosolyogva Szántay. — igazán szerencsés vagy.

Aztán fölkel az asztaltól.

— Csak játszatok tovább, szölk a fiukhoz. Én azonnal jövök.

Tizenegy óra volt. Szántay az üvegházban tartott. Szive hevesen vert, szemei égtek. Izgatottan, szinte remegve lépett az üvegházba s egy pillanatra megtántorodott a nehéz, bódító virágillattól. De ez csak egy pillanatig tartott. Aztán lassan megindult előre.

Halk ruha suhogást hallott s egyszerre ott állt előtte a — felesége.

Az asszony megismerte férjét. Sikoltani akart, de nem jött hang az ajkára. Csak nagy sokára nyögte ki sáppadtan, remegve: »Dani!

Ausztriára kedvezőbb formában, de csak a kiegyezés lejártáig.

Miután Széll a határidőre nézve már engedett, itt azt remélik, hogy ez egy kérdés lényegében is engedni fog, a többiben ugyanis neki maradván igaza.

Magyar körökből merített információ szerint azonban Széll Kálmán jövő héten sem fog szimplán engedni, hanem elhatározását a magyar politikai pártok magatartásától fogja függővé tenni. Ha a pártok ezt a módosítást még az országgyűlés megnyitla előtt acceptálják, Széll beleunyugszik; ha nem, akkor mindkét kabinet lemond.

Itt ma este az a verzió merült fel, hogy a kettős lemondás esetére a király újra csak Széllt és Thunt bizná meg. Ennek a verzióknak csak első része áll, míg a másik résznek semmi alapja nincsen, sem értelme nem volna; mert a magyar miniszterelnök a formális lemondásban nem lát felmentvényt arra, hogy a paktumot megszeghesse. Szerinte az ember és a miniszterelnök egy és a megvedlett miniszterelnöknek nincsen joga szavát megszegni, melyet a vedlés előtt adott.

A szünet, mint tegnap jeleztem és a mint a maiakból is kitűnik, körülbelül egy hétig fog eltartani és akár az egyik, akár a másik, akár mindkét kormány lemondása csak a jövő hét vége felé következhetik be.

Mint kuriozumot jegyzem fel, hogy itt azt is beszélnek, hogy *Thun mögött a régi Bánffy-Tiszapárt* áll, a kik azt hiszik, hogy sikerülni fog nekik Széllt megbuktatni és az ő uralmukat visszaállítani.

Ez egyszerűen nem igaz és hozzá még nevetséges is. Széll lemondása esetén is, ismét csak Széll jön; legfeljebb némileg rekonstruált kabinettel, de akkor sem Bánffy-Tiszák, hanem Apponyiék és Szilágyiék foglalnának helyet a kabinetben, melynek ők előbb vagy utóbb természet-szerűen örökösei.

Bécs, május 27. (Saját tud. távirata.) A bécsi képviselői körök határozottan beszélnek, hogy a Széll-Thun-féle ütközetben Thun gróf lesz a legyőzött és neki men-

nie kell, de nemcsak neki, hanem *Goluchovszky* külügyminiszternek is.

Budapest, május 27. (Saját tud. táv.) Mindenütt nagy feltűnést és visszatetszést keltett politikai körökben azon hír, hogy *Széll* miniszterelnök ellen a szabadelvű klubban intrikákat szönek. Az intrikusok pedig nem lennének mások, mint a Tisza-klikk, mely a nagy kiegyezési válságban elérkezettnek látja az időt arra, hogy megbosszulja magát.

József főherczeg Nagyváradon.

Egy teljes napra érkezett közénk József főherczeg Ő Fensége és a hajnali gyorsvonattal visszautazott Budapestre *Bodnár* István alezredes és *Matyasovszky* őrnagygyal. Ezt az egy napi időt a legkedélyesebb hangulatban töltötte a bibornok püspöki palotában, hol a »rendes« lakosztályát foglalta el.

Még péntek esti megérkezésekor, midőn a jelentések véget értek, rendeletet adott, hogy a palota előtti díszőrséget küldjék haza, hogy a szombati szemlén kipihenve legyenek jelen. De volt is ám »pucolás« amugy igazában. A főutcai honvédkaszárnya ablakai még 11 órakor is világítottak. Reggelre azután a gyakorlótéren ragyogott minden a merev sorfalat álló honvéd bakákon.

Pénteken este, midőn a főherczeget felvezették a lakosztályába, megszólította a folyosón álló bakát:

— Hogy hívnak fiam?

— Tarka Péter, fenség.

— Holnap reggel fél hat órakor gyere be hozzám és költés fel, most pedig menj haza te is.

— Parancsolatjára fenség!

Szombaton reggel fél hatkor azután be is kopogtatott nagy félve a baka s felköhintette fenséges főhadparancsnokát.

A főherczeg fél hétkor kocsizott ki a gyakorlótérre, hol az ezred tisztelgett s azután *Lőrinczy* ezredparancsnok tett rövid jelentést. Sokáig gyönyörködött a főherczeg a magaslatról az ezred gyakorlataiban, mely fölött legnagyobb meglepődését fejezte ki s azután kocsival bejárta a laktanyákat.

ban hajlandóságot, hogy visszaváltsam tőle. Legyenek boldogok!

Az asszony összekulcsolta kezeit, de szólni nem tudott. Szántay sem szólt, — csak kezével mutatott az ajtó felé.

Az asszony megértette. Bizonytalan lépésekkel ment az ajtó felé. Szántay utána nézett, de nem hívta vissza. Csak mikor elment, akkor rogyott le a székre. Fejét odahajította az asztalra és a fiuk jól látták, hogy a nagy, erős ember sir.

Nem értették a helyzetet. A főhadnagy odament Szántayhoz.

— Ugyan Dani, micsoda rossz tréfa ez!

Szántay fölemelte fejét. Szemében még csillogtak a könnyek, de azért nyugodtan szólt a fiukhoz.

— Nem tréfa ez fiuk! Gavallér ember voltam egész életemben, — most is az akarok maradni! Az az ember nyert és szerencséje, hogy megnyerte, . . . mert . . . másként . . .

Nem mondta ki, amit gondolt; felállt, oda lépett a fiukhoz s kissé elérézékenyülve szólt hozzájuk:

— Csak arra kérlek benneteket fiuk, hogy ha valaki kérdi, mi történt a feleségemmel, csak az mondjátok, hogy . . . elkártyáztam. Értsék aztán úgy ahogy értik.

Benézett a legénységi szobákba, istálókba s ifjonti gyorsasággal lépegetett emeletről-emeleltre. 11 óra elmúlt mire a főherczeg az összes laktanyákat bejárta, 11 órakor a hadapródiskolát nézte meg s 12 órakor visszatért a bibornok-püspöki palotába.

A papság tisztelgése.

Délben 12 órakor fogadta a káptalan s a központi papság tisztelgését. A zöld szalonban, mely a főherczeg lakosztálya mellett van. A papságot maga dr. *Schlauch* Lőrincz bibornok-püspök vezette a főherczeg elé. A tisztelgésen részt vettek: *Vinkler* József v. püspök, *Zajnai* János, *Széchenyi* Jenő, *Radnay* Farkas, *Palotay* László, *Bunyitay* Vincze, dr. *Bognár* István és *Fetser* Antal kanonokok. A gör. sz. kath. káptalan részéről *Laurán* Ágoston apátkanonok, *Nyes* Mózes, oldalkanonok, *Ditz* József plébános, *Ciceronescu* szeutszéki jegyző, *Kucsovsky* Lajos, *Dencs* János cz. kanonokok, dr. *Vucskics* Gyula plébános, az udvari papok, a szeminarium tanárai és előjárói.

Schlauch Lőrincz dr. bibornok püspök volt a küldöttség szónoka s kifejtette, hogy a megjelentek őszinte meleg üdvözlése visszhangja egyrészt a trón iránti szeretetnek, de visszhangja egyuttal azon szeretetnek is, melyet a magyarnép József főherczeg iránt sohasem szünt meg táplálni.

József főherczeg, kivel *Matyasovszky* őrnagy volt jelen, megköszönte a bibornok püspöknek a szíves szavakat és a klérusnak is, melynek érzelmeit a szónok tolmácsolta. A kath. klérus, a történelem is bizonyítja, a trónnak és hazának mindenkor egyik legerősebb támasza volt.

Erre a bibornok püspök bemutatta a tisztelgő káptalan tagjait, kikkel a főherczeg kezet fogott.

József főherczeg és a leszerelés.

A tisztelgés után rövid társalgás következett a főherczeg és a jelenlevők között s a társaságnak a főherczeg és a bibornok-püspök voltak a fénypontjai kifogyhatatlan humorukkal és szellemességükkel.

A nagyvárad laktanyák, melyeket a főherczeg a délelőtti folyamán meglátogatott, jöttek szóba s a főherczeg megjegyezte, hogy hajónni fog Nagyváradra, hát már két napig kell itt időzni, annyi laktanyája van, hisz most is elkésett már s erre a következő párbeszéd fejlődött ki a főherczeg és a bibornok között:

— Annál is inkább fenség — jegyezte meg rá a püspök, — mert még egy újabb laktanya is fog már épülni — egy honvéd laktanya.

— Pedig már nem lesz szükség rá, éppen arról tanácskoznak most Hágában.

— Utópia ez csak fenség.

— Bizony, ha az emberek mind angyalok volnának, hát akkor nem lenne szükség sem ágyura, sem laktanyákra, de ez az ideális állapot sohasem következik be, — felelte a főherczeg teljes megnyugvással.

„Az én bihari bakáim“.

Rendkívül mulatságos epizód következett ezután.

A bibornok-püspök *Palotay* László kanonokot mutatta be s tréfásan így szólt a bemutatásnál:

— Itt hagyom fenségednek magam helyett házigazdának.

— Én velem ugyan nem sok baj lesz — felelt nevetve a főherczeg, mert én megyek estére az én bihari bakáimhoz vacsorára.

Szántay meg es k mosolygott.

— Én vagyok asszonyom. Legyen szíves velem jönni, Avar, már tudom nehezen várja.

— Mit akar velem? — kérdezte az asszony remegve.

— Semmit asszonyom, csak a tartozásomat akarom megfizetni.

Aztán karonfogta az asszonyt, ki támo-lyogva, szinte bódultan támaszkodott a férje karjára.

Mikor a többiekhez értek, a fiuk felugráltak s mosolyogva köszöntek az asszónynak. Csak Avar maradt üve.

Szántay odalépett a szolgabíróhoz s elfojt, szinte fáradt hangon szólt hozzá.

— Uram, Ön megnyerte a feleségemet. Ime itt van. Tanuk előtt adom át, hogy eleget tegyek tartozásomnak. Most kivitte vagyunk. Csak arra kérem, hogy most azonnal vigye magával ezt az asszonyt. Pé.ze van, menjenek minél messzebbre és többé ne kerüljön a szemem elé, mert akkor lelövöm, mint egy kutyát.

Avar sáppadtan, remegve állt föl. Nem szólt semmit, csak megindult kifelé nehéz fáradt, támolygó léptekkel. Az asszony meg csak állt ott halaványan, remegve. Csak akkor ijedt föl mikor Szántay szólt hozzá.

— Asszonyom, hallotta, amit mondtam. Én föltettem önt kártyámra, — mert nem becsülöm annyira, mint azt a rongy ötförintost, — az az ur megnyerte tőlem és én nem érzek magam-

A diszebed.

A nagy ebédloben pont egy óraker volt a diszebed. A diszesen felterített asztalhoz a következó sorrendben ültek.

Nyáry Ignác		Lösch ezredes.
Mayer Antal		br. Stipsicz tüzér ezredes.
Szemethy Géza dr. püspöki titkár.		Major Árpád dandár parancsnok.
Géczy Lajos főtiszt.		Latscher altábornagy.
Major Miklós honv. hadapród iskola parancsnoka.		Lovetto Károly altábornagy.
Szurmay Sándor honvéd őrnagy.		dr. Schlauch Lőrincz bibornok püspök.
Palotay László kanonok.	József főherczeg	Beöthy László főispán.
Mattyasovszky honv. őrnagy.		Winkler József v. püspök.
vilmányi Bodnár I. honvéd alezredes.		Szártory Rezső dandár parancsnok.
Csák Ferencz alezr. a 39. gy. ezredtől.		dr. Bulyovszky József polgármester.
Schlauch Nándor		Aulich ezredes.
Nagy Gyárfás honv. huszár őrnagy.		Lőrinczy honvéd ezredes.
Philippovich honvéd őrnagy.		Bartheldy alezredes.
Fetser Antal kanonok.		
Aranyossy tábori lelkész.		

A menue a következó volt:

Halászlé
Fogas mit Mayonnaise
Spargel sauce crème
Grillirter Schaiden m. Salad
Pouding a la royale
Gefornes
Dessert's

A főherczeg az ebéd ideje alatt szomszédai a bibornok püspök házigazdájával és dr. Beöthy László főispánnal beszélgetett. Az asztaltársaság fél háromkor oszlott szét.

A Püspök-fürdőben.

Ebéd után a főherczeg a bibornok püspök pompás négyes fogatán a Püspök-fürdőbe hajtattott ki, hogy a világhírű nympa thermálist megtekintse. — A merre a fényes négyes fogat elrobogott a városban, mindenütt megállottak a járókelők s itt-ott az utcákon összeverődött csoport ajkairól egy-egy éljen hangzott fel, melyet a főherczeg mindig fejbólintással köszönt meg.

A főherczeg mellett a nyitott kocsiiban Palotay László kanonok ült, ki a főherczeget a Püspökfürdőben kalauzolta. A főherczeget vivő kocsi előtt Lőrinczy rendőrbiztos ment a város kocsiján s utolsónak pedig szintén a bibornok-püspöki kocsin a főherczeg katonai kísérei Bodnár alezredes és Mattyasovszky őrnagy ültek.

A főherczeg a fürdőben megtekintette a nympa thermálist, az épületeket, sétált az erdőben s azután 6 óraker ismét visszajöttek Nagyváradra.

A főherczeg »bihari bakái« körében vacsorált este a tisztí étkezdeben s a hajnali gyorsvonattal Bodnár alezredes és Mattyasovszky őrnagy kíséretében elutazott.

Apelláta a színház ügyben.

A fiemei öbölben megjelennek a czápák, a színház ügyünkben az apelláták az emberi gondolkozása kezdetétől fogva mind mostanáig.

Ime lejjebb közöljük a legujabb apellátát, mely még mindig igen gyorsnak tartja a színházépítést és némileg szüknek, nem ugyan a Bazár-szorost, hanem a kisajátítási összeget.

Mi az összeget elég nagynak tartjuk, a Bazárszorost pedig tulon-tul szüknek, a színház ügyét pedig legtulon-tulabb megereitnek s azt hisszük, hogy a mint a fiemei czápák sem tesznek kárt senkinek, ugy a mostani és leendő apelláták sem fogják a táguló Bazár-szorost továbbra is összeszorítani.

A felebbezés különben így szól:

Tekintetes törvényhatóság!

Tisztelettel alulirottak — a Nagyvárad város tekintetes törvényhatósági bizottságának 1899. évi május hó 12-ik napján tartott közgyűlésében hozott határozatának azon része ellen, a melylyel a tekintetes városi Tanács javaslatának a bérház, bazár és a váradi színházépítésre vonatkozó 3, 4, 6 és 7. pontjait (ez utóbbit csupán a bérház-bazárra vonatkozó részében) jóváhagyta a törvényes határidőn és így birtonkon belül tiszteletteljesen felebbezéssel élünk a következő okok alapján:

Mindenekelőtt mint jellemző tényt előre bocsájítjuk, hogy a tekintetes törvényhatóságnál ügyvédünk ottani helyettesének dr. Ritoók Géza nagyvárad ügyvédnak a fenti sérelmes közgyűlési határozatot tartalmazó jegyzőkönyvnek még egyszerű másolatban a kivételét is megtagadták úgy, hogy tisztelettel alulirottak a helybeli hírlapok vonatkozó részére vagyunk e tekintetben utalva, ezt igazolja az A. sz. sürgöny.

Erdemben mindenekelőtt kijelentjük, hogy fentnevezett közgyűlési határozat ellen amennyiben az a Bazár-szoros kiszélesítése, a Bémer-tér rendezése és a Posta-utca megnyitására vonatkozik, kifogást éppen nem tettünk s az ellen felebbezéssel nem élünk.

Ellenben annál sérelmesebb annak azon része, a mely egy bérház bazár és színház építésére és az ahoz szükséges telkeknek kisajátítás útján való igénybe vételére vonatkozik.

Nagyvárad városa ugyanis a nagyméltóságú belügyminiszter ur ő Exellentijája magas rendelete szerint kisajátítási jogot nyert a Bazárszoros kiszélesítése, Bémer-tér rendezése és Posta-utca megújítására, de azon világos figyelmeztetése kapcsán, hogy ezen jogok az 1881. XLI. t. cz.-ben foglalt kisajátítási törvény 1—3. §§-ai értelmében csupán a fenti utca szabályozás és köztér rendezésére használhatja fel, de semmiesetre sem színház vagy bazár építésére.

Ugyancsak hasonló rendelettel engedélyezte a kereskedelmi miniszter a kisajátítási jogot ingatlanságunkra tuxative felsorolván, hogy az csakis a Bazár-szoros kiszélesítése, Bémer-tér rendezése és Posta-utca megnyitására engedélyezi.

Mindezen miniszteri rendeletekkel és a törvénynyel nyílt ellentétben Nagyvárad városa: a kisajátítási városi bizottságnak továbbá a városi főszámvevőnek vonatkozó és az iratoknál fekvő hivatalos jelentései, ugyszintén a városi közgyűlésnek vonatkozó és az iratoknál fekvő régebbi határozata, a csatolt városi kisajátítási tervnek végre az 1899. máj. 12-iki sérelmes közgyűlés határozata szerint a kisajátítandó nagy területekből tényleg csak igen csekély részt fordít utca és tér szabályozásra, míg annak legnagyobb részét színház építésére fordítja.

Igy a Bazár-szoros kiszélesítésére csupán 8 méter széles területet, — a Posta-utca megújítására nem egészen annyit vesz tényleg a törvényhatóság igénybe; míg bérház Bazár építésére 87.50 méter hosszú és 24 méter széles területet és a színház emelésére 90 m. hosszú és 60 méter széles területet.

A városi kisajátítási bizottság legalsóbb közeg létere a belügyminiszter rendeletét hatályon kívül helyezi, mert abban ki van mondva, hogy a város a kisajátítási jogot csak utca és köztérre veheti igénybe, hatályon kívül helyezi

azon indoklással, hogy a kisajátítási jog engedélyezéséhez a belügyminiszternek nincs hozzájárulási joga s a legilletékesebb fórum a kereskedelmi miniszter, később másképp határozott. Ugyanezen bizottság azt is kimondja, hogy nem tartja feladatának azt megvizsgálni, hogy a város nem fogja-e a kisajátítandó területet színház czéljaira felhasználni.

Amilyen természetű a bizottság határozata, épp olyan a tek. törvényhatóság nehezelt határozata és minden intézkedése ezen ügyben. A törvényhatóság a nagyvárad kir. törvényszékhez a tulnyomó részben színház és bazár bérház ügyében sürgősségi eljárásért folyamodott, a nélkül, hogy magát arra kötelezte volna is, hogy megszerezze ezen eljárás előfeltételét elő is irt kereskedelmi miniszteri engedélyt, csak azután folyamodott ezért, miután a kir. törvényszék e hiány miatt kérelmével elutasította.

A törvényhatóság kikereste a városban a legjövendelműbb telket, a mely biztos és állandóan nagy jövedelmet hajt nekünk s egyszerűen kidobja annak régi tulajdonosait csak azért, hogy ezután ő huzza a jövedelmeit és abból egy állandó színházat finanszírozzon.

Mindezek alapján tisztelettel kérjük a tek. törvényhatóságot, hogy méltóztatnék jelen felebbezésünket az összes iratok kapcsán a nagyméltóságú belügyminiszter ur ő Exellentijájához sürgősen és birtonkon belül felterjeszteni, hol is a legmélyebb tisztelettel az iránt terjesztjük elő kérelmünket, hogy a törvényhatóságnak folyó évi május hó 12-én tartott közgyűlési határozatának azon részeit, amelylyel a bérház bazár és a nagyvárad állandó színház építésére vonatkozó 3, 4, 6. és 7-ik pontjait jóváhagyta és a tanácsot a kisajátítási eljárás és sürgősségi birtokbavétel foganatosítására, a bérház bazár és a színház felépítésére utasította, mint az 1881. XLI. t.-cz. 1—3. §-aiba ütközött, annyiban megsemmisíteni méltóztatásuk, a mennyiben az a mi telkünkre vonatkozik.

Egyben a várost arra figyelmeztetni méltóztatásuk, hogy a tőlünk ezen szükséges telekreszeket csak kis szabadkézből, nem pedig kisajátítás útján van joga megszerezni.

A hozandó határozatot részünkre ügyvédünk kezéhez kérjük kézbesíteni.

Weiszlovits Adolf,

törvényhatósági bizottsági tag, kisajátítási szenvedő ipartelepülajdonos.

és

Weiszlovits Adolfné,

társtulajdonos

Jogász felolvasó-estély a Szacs vay szobor javára.

64 mondd hatvannégy szám egységben hullámozott tegnap a Kereskedelmi csarnok felé Nagyvárad lelkes, műpártoló és hazafias közönsége, hogy végighallgassa azt az élvezetes számokból álló műsort, melylyel a lelkes jogászság akart Szacs vay emlékének áldozni. Szegény Szacs vay! Ha ily felolvasó esték jövedelméből akarnak szobrodot létesíteni, hát évtizedek mulva is állandóan találkozhattunk majd a helybeli lapok rovatai közt a Szacs vay felolvasó estélyek műsorával.

De legalább a jelenvolt közönség, mely egészen ellepte a falmenti és első sorbeli padsort és az utánna következő nagy térség végén a bevezényelt jogászság róttá le hálás tapsokban a szereplőkkel szemben érzett háláját, mondom ez a lelkes közönség megelégedetten távozott az ünnepélyről.

A műsort dr. Bulyovszky József polgármester akadályoztatása miatt Kács Mihály főjegyzőnk nyitotta meg. Lelekes, az ifjuság hazafias felbuzdulásába vetett reményvel nyitja meg a gyűlést és adja át helyét Hegyesi Martonnak, szabadságharcunknak sokoldalú ismerőjének, ki hosszas tanulmányra való szakavatottsággal olvasta fel »Szacs vay Imre« czimen a vértanu életrajzát. Ily hő és tanulságos ismertetése Nagyvárad első népképviselőjének nem igen olvastatott még fel; nagy kár tehát, hogy oly kevesen hallgatták meg. Vigasztalja meg a felolvasót az a tudat, hogy a kisszámú

de lelkes közönség mindvégig figyelemmel és hazafias lelkesedéssel hallgatta.

A többi között ezeket mondja Szacsavayról:

Midőn a szabadság tavaszi szellője 1848. márcziusában Biharországba is elhatott, akkor már Szacsavay Imre fiatalsága dacára is a liberális párt egyik vezére volt. Kiváló részt vett azon mozgalmakban s a márczius 27-ik rendkívüli megyei közgyűlésen megalkotott közjóléti választmányának egyik tagját választott meg.

Ezen időben írta meg s nyomatta ki a Tichy Alajos nyomdájában »Népkívánatok« cím alatt a pesti 12 pont magyarázatát tartalmazó, azon ma már kevesek által ismert röpiratát, mely egyszerre mind az ő politikai hitvallását foglalja magában. Ebben mondja a következőket:

»Az elősorolt 12 pontot ily értelemben kell törvénytörvény emelnünk s következményei lesznek, hogy minden hatalom a néptől veendi származását, s csak azon korlátok közt fog működni, melyeket a néptörvény hozása körülről kiszabott s előtte felállított.«

»Hogy szabad leend az ember, annak minden munkája és szabad leend a föld«.

»Hogy egyenlő polgár leend mindenki. Hiába fogod kérdezni az ugynevezett jobb familiákat, az alsó és felső nemességet. Ily nevek nem lesznek többé. Minden embernek lesz ezen egyszerű leg-tiszteségesebb neve: polgár«

»Nem lesznek kiváltságos osztályok, ezéhek, jog, hanem lesz polgári egyenlőség, egyenlő jog.«

»Mi az egyenlőség és szabadságért élünk, ezekért tűrünk, munkálkodunk és áldozunk, következőleg tudhatjátok, hogy az egyenlőségért és szabadságért ha kell, élethalál harcra vivandunk.«

Nem sokára az első, független felelős magyar minisztérium megalakulása után, az 1843. évi május 10-én nagyváradi kincstári uradalmi ügyészé nevezte ki Szacsavayt Magyarország pénzügyminiszterre: Kossuth Lajos.

S alig egy hónap mulva ezt követőleg első népképviseletjévé választották őt meg Nagyvárad és Várad-Olaszi szabad polgárai.

Csak most nyílt meg a tér az ő nagy tehetségének és képzettségének érvényesítésére. Beteljesült, a mit Zilahy Lajos megjósolt. Szacsavay Imre az első nemzetgyűlés egyik disze lón. De beteljesült az is, amit ő a »Népkívánatok«-ban írt: ott volt első sorban mindvégig azok között, kik a nemzet jogaiért s a haza függetlenségéért megvívták az élethalálharcot.

A nemzetgyűlés később egyik jegyzőjévé is megválasztotta. S nemcsak mindig, különösen pedig a hires gyémántpörben tartott nagyszerű szónoklataival, hanem tollával is egész odaadással szolgálta a nemzeti ügyet. Írt egy újabb röpiratot is. »Az 1848-iki törvényhozás teendői« címmel, melyben államférfiai bölcsességgel fejtette ki, hogy mit vár a haza a nemzetgyűléstől, mely műve azonban csak kéziratban maradt fenn.

De legemlékezetesebb műve a függetlenségi nyilatkozat okmánya. Ezzel írta be nevét kitörölhetetlen betűkkel a magyar nemzet történetébe, s ezzel egy csapásra a nemzet legnagyobb diplomatai és államférfiai sorába emelkedett. Ennek következménye volt az is, hogy június 26-án a hétszemélyes tábla bírójává nevezte ki Vukovics Sebő, a független Magyarország igazságügyminisztere.

Nem tartozik e tárgyhoz a függetlenségi nyilatkozat politikai voltának fejtegetése, az azonban tagadhatatlan tény, hogy az az okmány, mely erről fölvetett, méltó pendantja Amerika függetlenségi nyilatkozatának. Ha elolvassa a jelen kor fia azt a nagyterjedelmű okiratot, a háta megborzong ugyan, de még a mai szellem által elernyedve szívben is, a lelkesedés lángja tör ki.

Ezt a nevezetes okiratot Szacsavay Imre szerkesztette s a főrendiház és a képviselőház elnökeivel Perényivel és Almássyval együtt ő irat alá, mint a kiküldött bizottság és a nemzetgyűlés jegyzője.

Ezért kellett meghalnia.

Utánunk a jogászság lépett a pódiumra és mutatta be szellemi termékeit. *Medvigy* Gábor »Mese« és »A honvéd halála« cz. elbeszélő költeményeit olvasta fel. Csengő rimek, gond a költeményben... de gyenge alapeszme. *Nagy* Endre fellépése meglepő volt. Már annyiban, hogy a műsor szerint írt egy humoreszket és azt fel is olvassa. Ő pedig írt egy monológot és interpretálta. Csekélyke különbség, de az eredeti és ötletes humor, mely majd minden

szavából sziporkázott, állandó derűtségben tartotta a közönséget. *Thury* László »Dekadencia a szerelemben« cz. felolvasásában sok oly igazságot mondott, a melyek mind a saját tapasztalat szülöttjei.

A zenei számokat *Mihályházy* Margit úrhölgy zongora és B. *Bárdos* Ödön hegedűjátéka töltötte be. És hogy ez a közönséget mennyire kielégítette, mutatta a minden szám után felhangzó lelkes tapsvihar. *Mihályházy* Margit úrhölgy *Mendelssohn* B. F. »Concert«-jét, (G. moll.) adta elő. Vonzó, szinte fejedelmi megjelenése lekötötte rögtön a közfigyelmet, mely az igen korektül és nagy művészettel előadott játékot megisméltette. *Bárdos* már régi alakja a jogász estélyek műsorának. Tudjuk, hogy tiszta technikával és nemes melegséggel játszik, de az rt most is feltűnt játékának szépsége és feltűnő tisztasága.

A jelenvolt hölgyek névsorát eltérőleg a »sikerült feljegyezni« frázistól, egész kényelmesen jegyeztük össze. Ott voltak:

Asszonyok: Hlatky Endréné, Száhlender Károlyné, Dús Lászlóné, Mihályházy Kálmáné. Rácz Mihályné, Vári Szabó Béláné, Gálbory Józsefné, Makay Pálné, Grósz Menyhértné, Weiszlovits Adolfné, Bulyovszky Józsefné, Perényi Béláné.

Leányok: Hlatky Margit, Örley nővérek, Kugler nővérek, Vári Szabó Margit, Dus Piroska, Weiszlovits Ilonka, Aufricht Erzsike, Kiss Anna, Perényi Margit, Winkler Márta, Száhlender Margit, Kovács Alice, Fráter Matild, Bagi Margit, Kovács Erzsike.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 kr-ért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 kr-ért, Más időben 50 kr.

Május 28. A sakkör rendkívüli közgyűlése a Széchenyi-szálloda emeleti szobájában, délután 5 órakor.

Június 3. A régészeti egyesület júniálisa a Püspök-fürdőben.

Június 4. A lapkiadó orsz. szövetségének választmányi ülése.

Június 4. A kerékpár-egyesület amatőr-versenye és biciklizé-alkalmazója.

Június 7. Jogászok táncmulatsága.

Június 8. Reáliskola júniálisa a Püspök-fürdőben.

Június 10. Gimnazisták júniálisa a Felix-fürdőben.

Június 15. A kath. kör mulatsága a Püspök-fürdőben.

* A bibornok püspök bérmenton.

Dr. *Schlauch* Lőrincz bibornok püspök ma délután az alföldi vonattal utazott Gyulára, hogy ott a bérmenton szentségét kiszolgáltassa. Vele mentek *Széchenyi* Jenő és *Fetser* Antal kanonokok, *Szemethy* Géza dr. titkár és *Mayer* Antal cerimoniarus. Sarkadon fölült a vonatra a kerületi papság is. A bibornok püspököt az állomáson *Lukács* György üdvözölte s kocsiját a templomig lovasbandérium kísérte. Az utvonat, a merre ment, fel van lobogóva. A templomban áldást osztott a bibornok püspök s baldachin alatt a plebániára ment. Itt fogadta a nála tisztelgő küldöttségeket: a megyei küldöttséget *Lukács* György főispán vezetése alatt, e küldöttségben voltak: *Wenkheim* Frigyes és Géza grótok. pénzügyigazgatóság, államépítészeti hivatal, folyamtechnikus küldöttségei. A polgármester vezetése alatt a város tisztelgett, *Csillag* László ezredes a honvéd tisztikart vezette. A nőegylet *Fábry* Mártonné alelnöknővel élén jelent meg. Tisztelgett tovább a kath. egyháztanács, a kath. kör, csizmadia ipartársulat, a tűzoltó egyesület.

* Uj tiszteletbeli kanonokok. *Kelemen* Mihály csehi, mindszenti esperes-plebánost, *Baumgartner* Ferencz király-falvai esperes-plebánost és *Vidos* Lajos püspöki titkárt Ő Felsége a vasvár-szombathelyi székes káptalan tiszteletbeli kanonokjaivá kinevezte.

* A király budapesti háziur. A székes-főváros összes köreiben nagy örömet okoz Ő Felségének legújabb elhatározása. A király egyenes utasítására ugyanis a királyi család magánvagyonának igazgatósága a napokban a fővárosi közmunkák tanácsától megvásárolta a régi Kuria telkét, amelyen *Klotild* főhercegnő szomszédos bérházaihoz hasonló hatalmas bérpalotát fog építtetni. A Kuria telke összesen 880 négyszögöl és az udvar négyszögölére 1100 frtot tehát összesen 968,000 frtot fizetett a közmunkák tanácsának, mely a telket jóval drágábban már egy év óta árulta, de mind mostanig nem tudott rajta tulajdoni. A király magán házában két főhomlokzata a Kossuth Lajos-utcával illetőleg a mostani kigyó-térre és a Ferenciek-terére fog nyulni. Az új palota kéthárom év alatt elkészül. Ő Felsége, a ki oly szeretettel és nagy bőkezűséggel építteti újra budai palotáját, az utóbbi időben többször említette irányadó férfiak előtt, hogy a pesti oldalon is szeretne valami ingatlant szerezni. Ebbeli óhajításának megvalósulása ez a nevezetes telekvásárlás és házépítés, mely rendkívüli örömet kelt a belvárosi polgárság körében is. A polgárság azt reméli, hogy a királyi bérház építése következtében gyorsabban fog menni a belváros szabályozása.

* Apátság adományozás. A hivatalos lap tegnapi száma közli, hogy Ő Felsége *Blaskovits* Vendel vasvár-szombathelyi székes-káptalani kanonoknak a Szent Ábrahámról nevezett ebronvölgyi apátságot adományozta.

* Szőlősi bucsu. Mindig óriási számba vesz részt városunk polgársága és a környék a p-szőlősi bucsun, de jól is esik abban a tiszta, szép templomban ájtatoskodni, amilyen az a község dicsekszik s amilyenért jó földet be lehet járni míg párját találunk. A templom a Szent Háromság egy Isten tiszteletére van szentelve s bucsu-ünnepe mindig pünkösöd utáni első vasárnap. A mai bucsun az ünnepélyes szent misét *Palotay* László apát kanonok fogja celebrálni teljes segédlettel, az ünnepi predikációt pedig *Pálffy* Béla segédlelkész tartja.

* Hercegek a hadseregben. Ő Felsége *Róbert* württembergi herceget az Albert főhercege 9. sz. dragonos ezredéhez főhadnaggyá és *Ulrik* württembergi herceget a Ferdinánd császár 4. sz. dragonos ezredhez hadnaggyá kinevezte.

* A Nagyváradi ujságírók ügye. Vettük a következő nyilatkozatot: A Vidéki Hirlapírók Országos Szövetségének nagyváradi fióka tudvalevően elhatározta, hogy beadványt intéz a szövetség igazgatóságához: zárja ki a szövetség kebeléből *Sas* Edét, a Nagyvárad szerkesztőjét. *Sas* Ede erre levelet írt a szövetség elnökének, *Kulinyi* Zsigmondnak, bejelentve, hogy a nagyváradi sajtó ez ügyét a szövetségbe elosztalandó, ezennel kijelentem, hogy a *Sas* Ede belevinni nem akarja és a testületből kilép. E levél következményeiről a Nagyvárad, a Nagyváradi Napló-val és Szabadság-gal látszólag ellenmondó közlést hozott. A félreértést bejelentő levelet én adtam át *Kulinyi* Zsigmondnak a szövetség elnökének. Az elnöknek és az elnökség minden tagjának álláspontja elsősorban, az hogy a nagyváradi ujságírók e sajnos viszályban békeséget kell teremteni. — A nagyváradi fiók indítványát nem tartták a szövetség, elé tartozónak és éppen ezért *Kulinyi* Zsigmond *Sas* Ede levelet azzal adta vissza, hogy a kilépést nem veszi tudomásul, de reméli, hogy a jövő igazgatósági ülésig a sajnálatos ellentéteket sikerülni fog kiegyenlítenie. Ez a való tényállás, amivel *Kulinyi* Zsigmond távirata sem áll ellentétben.

Nagyvárad, május 27. *Láng* József.

* Königswarder báró a szegényeknek. *Königswarder* Hermann br. kasszántói nagybirtokos, kinek jótékonyát áldja községe és egész környékének lakói, újabb pénzösszeget osztatott ki a szegényeknek között. Pardon nevű lovának, a királydíj nyertesének nyereségyéből 3000 frtot osztatott ki 278 kasszántói és alkalmazott között.

* **Rendkívüli közgyűlés.** Nagyvárad város polgármesterétől vettük a következő felhívást: Valamennyi bizottsági tag urnak. Az 1899 évi VI. t. cz. 3. §-ában megjelölt bor, hus és szesz-fogyasztási adópótlék szedési jog igénybe vétele és az adópótlék kezelése iránt szerkesztett, valamint az utcai járdákra vonatkozó szabályrendeletek tárgyalása céljából a főispán ur ő méltósága a folyó évi május hó 29-ik napjának d. u. 3 órájára a városház termébe rendkívüli közgyűlés összehívását rendelte el. Ezen közgyűlésre bizottsági tag urat tisztelettel meghívom. Nagyvárad, 1899 május 25. Dr. Bulyovszky, polgármester.

* **Esküvő.** Nemes Lajos fiatal timár iparos ma vasárnap esküszik örök hűséget az újárósi ev. ref. templomban Cser Mariska kisasszonynak. Cser János törvényhatósági bizottsági tag szeretetreméltó leányának.

* **Vasuti üzletvezetőség.** A Nagyváradon létesítendő vasuti üzletvezetőség ügyében vettük a következő felhívást:

Felhívás.

A törvényhatósági bizottság f. évi 145/4655. kgy. számu határozatához képest ismételt felkérem a városi bizottsági tag urakat, hogy amennyiben a Nagyváradon felállítani kért vasuti üzletvezetőség ügyében a kereskedelemügyi miniszter urhoz menesztendő küldöttségben részt venni óhajtanak, ez iránti szándékukat velem akár személyesen, akár levélben a f. évi június hó 2-ig tudatni sziveskedjenek.

Nagyvárad, 1899 május 27-én.

Dr. Bulyovszky József,
polgármester.

* **Névmagyarosítás.** *Krugstein* Mór, helybéli illetőségű, budapesti lakos nevét Kádár-ra és *Bergsteingrün* Izidor létai illetőségű lakos nevét Kovács-ra magyarosította.

* **Államfogház Nagyváradon.** Az államfogházra elítéltek száma az utóbbi időben annyira elszaporodott, hogy a jelenlegi két államfogház a szegedi és a váci az elítélteket befogadni képtelenek. Az igazságügyminiszteriumba most már bevégzett tény a harmadik államfogháznak a felállítása. A harmadik államfogházat Váradra tervezik, a tanácskozás ez irányban már megkezdődött.

* **A hét viczezei.** Ugy látszik, hogy az örök béke himnuszát jövőben se flótával, hanem a flótával fogják játszani.

*
A szászok koresmáczejért akasztottak a Petőfi-szobor nyakába. Ezzel is dokumentálták, hogy az ilyen merényletet csak úgy lehet elkövetni, ha az ember a *korcsmából* jön.

*
Az apró hirdetésekben. Ur: Bocsanat, nem a *magános kis özvegy*-hez van szerencsém a Budapesti Hirlapból . . .

Hölgy: Nem, én az *elhagyott kis árva* vagyok. És Ön a *snájdig Béla*?

Ur: Nem. Én az *impozáns Emil* vagyok.

Hölgy: Ah egy kis tévedés. De se baj, szabad a karját kérem? . . .

*
A Széll-kormánynak a kiegyezés megkötése lesz az első tűz-próbája. Ettől a tűz-próbától már *fáznak* a miniszterek.

*
Velencében egy társaság folyamodott a városi tanácshoz, engedjék meg, hogy a lagunákon villamos csónakokat járathassanak. Az ottani halászok e miatt nagyon elkeseredtek és attól félnek, hogy ez a társaság *földön futókká* teszi őket.

(*Kakas Márton.*)

Itt az alkalom 200000 koronát nyerni. A közös katonai jótékony célokra szánt XX. cs. kir. államsorsjáték, melynek huzását f. é. június hó 15-én tartják meg visszavonhatatlanul, tartalmaz egy 200000 koronás főnyereményt és 12727 egyéb nyereményt közpénzben. 10000, 5000, 2000, 1000 koronával stb.

Miután egy sorsjegy csak 2 frtba kerül, a nyeremények magassága és száma az olcsó árral szemben igazán tekintélyesnek mondható és megemlítjük még, hogy a fő- és melléknyeremények systemája folytán egy sorsjeggyel több nyereményt is lehet nyerni. — Ezen

sorsjáték értékét emeli ennek jótékony célja, miután a tiszta jövedelem, Ő Felsége elhatározása folytán, jótékony intézmények javára fordítatik.

* **Az idei manőver Biharmegyében.** Az idej nagy hadgyakorlatok értesüléseink szerint Belényes környékén fognak végbemenni. A brigád gyakorlatban részt vesznek a 37, 39 és az aradi 33-ik gy. ezredek. A főhadiszállás Belényesben lesz. Az indulás ideje még nincs meghatározva határozottan, körülbelül szeptember elején. A rezervisták ezen időre 13 napra be vannak hívva gyakorlata. A hadtest parancsa a hadgyakorlatokról már megérkezett a 57. gy. ezredhez.

* **Szocialista óra.** Ez a legújabb találmány. A parisi rua *Monsieur le Princenek* egy órása találta föl, aki ugyancsak rosszul választotta meg az utczát, amelyben szocialista propagandát akar csinálni, mert az az előkelő világ negyedében van. Mégis sokan megbámulták a kirakathatott bronzórát, amely fölé ez az irott reklám volt ragasztva: *Szocialista óra!*
Naponta csak 8 óráig jár!
Sokan megbámulták — de senkisémet vette meg.

Diák-kongresszus Kolozsvártt.

A hazai főiskolák e hó 31-én kezdődőleg tartják meg rendes évi kongresszusokat. Az idej kongresszust a kolozsvári egyetemi kör hívta össze, mely egyesület ebben az évben ünnepli meg fennállásának negyedik százados évfordulóját. Az ebből az alkalomból rendezendő országos ünnepélyek védnöke Hegedűs Sándor miniszter, dísznöke gróf Bódi Ákos Kolozsvármegye és Kolozsvár város főispánja, dr. Pálinyi Rudolf, az egyetemnek ujonnan megválasztott rektora, Szvacsina Géza Kolozsvár város polgármestere és br. Wesselényi Miklós Szilágyvármegye főispánja.

A diák-kongresszus sok oly kérdést fog tárgyalni, mely a magyar diákságnak és a társadalomnak régi kívánsága. Megoldást fognak nyerni a Pusztaszeren emelkedő millénárius emlékoszlop, valamint azon emléktárlának ügye, melylyel azt a helyet kívánja a magyar ifjúság megjelölni, hol 1848. márczius 15-én Petőfi Sándor a »Talpra magyar«-t elszavalta. Ezen a kongresszuson fognak beszámolni arról, hogy miként képviselték az idén Turinba tartott internacionális diákkongresszuson a magyar diákságot. Határozatot fognak hozni a nemzetközi diákszövetséggel szemben tanusítandó magatartás, illetve az abba való beilleszkedés tárgyában. Fel van véve a programba az 1900-ik évi párisi világkiállítás alkalmával Párisban rendezendő diákkongresszus. Erre azért is nagyba készül a magyar ifjúság, mert bár a turini kongresszuson sikerült megczáfolniok a romániai ifjúságnak az ellenünk világgá szórt vádjait, azok már Turinban bejelentették, hogy Párisban a nemzetiségi kérdést ismét szőnyegre hozzák.

A párisi diákkongresszusra a magyar főiskolai ifjúság egy nagy diák karavánt akar vezetni, hogy egyfelől impozáns megjelenésével teljesebbé tegye a Turinban aratott győzelmet, másfelől, hogy a külföld egyetemeit meghívja arra az internacionális diákkongresszusra, melyet a párisi követő évben Budapesten kíván a magyar ifjúság megtartani. Ugyanis az 1902-ik évet már a belgák foglalták le és ha a közbeeső 1901-ik évet a magyarok meg nem nyerik, a kongresszust ebben az évben Bukarestben fogják megtartani, mely terv mellett a román ifjúság már is nagy propagandát csinál. Pedig erre legtöbb joga a magyar ifjúságnak van, mert ez vetette fel először a nemzetközi diákszövetség eszméjét és ez hozta össze az első nemzetközi diákkongresszust a millenium évében Budapestre, melyet azonban az idő rövidsége miatt nem lehetett megtartani.

Az idej kongresszus tárgyalni fogja, hogy miként lehetne már oly sok év óta vajdó országos magyar diákszövetség ügyét végleg megoldani.

A tartalmas, részletes programtervezet többi pontjai nagyobb részt az ifjúság belügyeire vonatkoznak. Nagyobb érdekű még az »University Extens« ügye, mely a kolozsvári egyetemen már szép eredményekkel dicsekszik.

A kongresszusi tagok tiszteletére rendezendő ünnepélyek sorából kiemelkednek egy nagy hangverseny, jubiláris tánczestély torna és vívőverseny, díszbédék, kirándulások, a melyeknek mindenike iránt Kolozsvár közönsége rendkívül érdeklődést mutat. Az ünnepélyek június 4-ig tartanak.

A helybeli jogakadémia Olvasóköre a diákkongresszusra kiküldötte elnökét *Medvigy* Gábort, akivel a jogakadémia polgárai közül többen átrándulnak Kolozsvárra.

EGYESÜLETEK.

Gyorsiró-gyűlés. A nagyváradai gyorsiró egyesület f. évi május hó 28. napján vasárnap délután fél 3 órakor a Pável-utcai polgári leány-iskolában levő rendes helyiségében választmányi gyűlést tart, melyre az egyesület tagjait ezennel meghívjuk. Dr. *Adorján* Emil elnök, *Magyari* Jenő jegyző.

IRODALOM.

— **Historia ecclesiastica** novi foederis, quam in usum cleri junioris concinnavit dr. Andreas Balás professor St. Theol. in lyceo eppali Transsylvaniensi. Editionis secundae emendata et aucta tomus I. Albac Carolinae 1899. Pretium 12 coronae. Második kiadásban fekszik előttünk Balás egyháztörténetének első kötete. E második kiadásban sokban javítottak, bővítettnek kell lennie. Időrendi s tárgyi felosztása a régi. A keresztény középkort Mohamednek, a keresztény újkort Luthernek fellépésétől számítja a szerző. Igaz, annak megálapítására, hogy mely esemény elégtelen arra, hogy egy új korszak bevezetésül szolgáljon, nincsen szabály, innen a történetírók nagy eltérése e tekintetben — mégis bizalommal kérjük a szerzőt, hogy miért kell a ker. kath. egyház történelmének egyes korszakait épen oly történeti személyeknek bevezetniök, kik az egyházzal s tanaival ellenkező álláspontot foglaltak el? Nem vezethetné-e be méltóbban a középkort pl. a nyugatrómai császárságnak felújítása, hiszen ez időtől kezdve jóformán az egész középkoron keresztül a német-római császárok története a pápák története is; vagy az újkor miért kell épen Luthernek bevezetnie, nem a Tridentinumtól kezdődik-e a kath. egyház újja születése, a valódi újkor? De ha az időrendi felosztás ellen kifogást emelünk, a tárgyi felosztást annál sikerültebbnek találjuk. Minden korszakot — dr. Klein Antal nyomán — tárgyi tekintetben három főrésze oszt fel a szerző: az egyház külső történetéről, az egyházi tan-kifejlődéséről és az egyház szervezetéről. E keretekbe illeszti be aztán az egyházi életnek számtalan elágazásait, az egyház politikai történetét, az apostoli hit folytonosságát, azon rázkódtatásokat, melyeket az egyház az eretnekségek fellépése által szenvedett, az egyházi irodalmat, az istentisztelet történetét, az egyházi alkotmányát, az egyháznak az erkölcsi életben való előhaladását stb.

Sokban javítva, bővítve van e kiadás, a javításra sok tekintetben még ezentul is szükség van, nem is számítva azon apróbb történelmi valótlanságokat, melyeket csak futtában jegyeztünk meg magunknak pl. a 180. oldalon Cihale helynévre magyarázólag megjegyzi: a mai Varsó, holott a mai horvát-szlavon határvidéken feküdt; a 370. lapon a Warager nevet mint a három Normann testvér tulajdon nevet szerepelteti, holott csak a normann Warágok törzsét jelenti, melytől származtak; — ilyen továbbá több stylbeli fogyatékosság pl. mindjárt az első lapon: agere volentes e. h. acturi; érthetetlen kifejezések m. pl. a 180. lapon: in stegnum geln concrematum; végül a pogány magyarok vallását és megtérésök történetét illetőleg sem osztja sok tekintetben a szerző nézeteit. Mindezek azonban csekély fontossággal bírnak, minthogy magának a könyvnek belbecséből sokat levonnának, így csak várakozással tekinthetünk a legközelebb megjelenő II. kötet elé.

— **A Magyar Sion** egyházirodalmi havi folyóirat ötödik füzeté következő tartalommal jelent meg: »Felvilágosultság!« *Rézbanányi József dr.-tól.* Mire kell ma a theológiában súlyt fektetni? *Pethő dr.-tól.* Adatok a kassai vértanúk történetéhez. *Némethy Lajostól.* Otrókocsi Főris Ferencz élete és irodalmi működése. *Fal-lenbüchl Ferencztől.* Irodalom és művészet. *Augustinus Egger: I. Das Wirthshaus, seine Ausartung, und seine Reform. II. Der Clerus und die Alkoholfrage. Ism. Szűcsi Géza. — Mgr. Isoard: Si vous connaissez le don de Dieu. Ism. Andor György dr. — David Mark: »Exhorten zunächst für die studierende Jugend auf die Sonn- und Festtage des Schuljahres.« Ism. Gallovich Jenő dr. — David Mark: »Der christliche Glaube.« Ism. Gallovich Jenő dr. Vegyes közlemények zárják be a tartalmas füzetet. A Magyar Sion megjelenik Esztergomban Buzárovits Gusztávnál, előfizetési ára egész évre 6 frt.*

A Katholikus Hitvédelmi Folyóirat 5-ik száma a következő érdekes tartalommal jelent meg: *Lehet-e rendszer változás? Keményfy K. D. — Katholikus sajtó ügyünk. H. E. — Szabadkőműves propaganda hatása korunk irányadó eszméire. — r. — n. — meg-tertek csarnoka. — Külföldi szemle: A protes-tantizmus erőtlensége. A szociáldemokrácia kettészakadása. Vallás és politika a Samon konfliktusban. A gyermekgyilkossággal vádolt Flamminien pöre. Dr. Andor györgytől. — Pro-testans szemle. Pápista parádé. Licentiatius. Rácz Kálmán újabb felfedezései A sacerdotá-lizmus befolyása a jellemre. Pihitől. — Krö-nikás írja ifju Sámbar. — Irodalom. — Vegyesek — Dorka Nus, egy iv kath. regény. A hitvé-dői verssel megszerkesztett folyóirat megren-delhető bármikor. Egész évre 4 frt negyedévre 1 frt. Igen ajánljuk. Megrendelhető: *Budapest, VII ker. Csömöri ut 32.**

— **Királyi Ajándék,** vagy Tíz Szobor Nemzetünk Nagyjainak. A magyar ifjuság számára. Irta: *Bodnár Gáspár tanár.* Azon alkalomból, hogy a királyi ajándéknak, (a tíz szobornak) elseje díeső vértanunk szent Gellért szobra nemsokára elkészül, van szeresem a nagyérdemű tanári kar és a nagy-közönség szíves figyelmébe ajánlani fent jelzett, esi-nosan beköltött könyvemet, melynek ára csak 50 kr. (egy korona). Az a tíz szobor csak akkor lesz igazán becses az ifju és jövő nemzedékre, ha köz-vetlen, lélekhez szóló leírásban fogják olvasni nem-zetünk nagyjainak életét. Könyvem könnyed, világ-os és vonzó alakban állítja az olvasó elé hőseinket; azért bérmlási, vizsgálati ajándéknak és ifjusági könyvtárak számára a legalkalmasabb, azért szíves terjesztésére jó szívvvel ajánlom. Szatmár, 1899. május hó. *Bodnár Gáspár tanár, szerkesztő Szat-máron.*

Igazságszolgáltatás.

Kártyázó albiró. *Sárffy Károly* kör-mendi aljárásbíró ellen fegyelmi eljárást indi-tottak, mert *Hilmayer Albert, Schleifer Ede* ügyvédekkel és *Lang Ignác* építési vállalko-zóval Makaót játszott Szombathelyen egy kávé-házban. A kártyázókat *Biró István* árvaszéki elnök látta meg, a kit tanunak hívtak be a győri kir. táblán tartott fegyelmi tárgyalásra. Többen azzal is vádolták *Sárffyt*, hogy titkos jelekkel ellátott kártyát csempészett be a többi kártya közé és e tekintetben vádat is emeltek ellene, de a vádpontot az ügyész el-ejtette. Ma a kir. Kurián megtartott végtárgya-lás alkalmával a vádlott nem jelent meg és ügyvéddel sem képviseltette magát. A főügyész séget *Katona Béla* kir. főügyész-helyettes ké-pviselte. A kuria szintén felolvasta a győri tábla fegyelmi bíróságának *felmentő* ítéletét, felhívta Katonát a vádbeszéd elmondására. A főügyész-helyettes szigorú megbüntetését indítványozta az albirónak, mert szerinte az albiró méltat-lanná volt arra a tisztelre és bizalomra, a mely a bírót megilleti. Igaz, hogy a fegyelmi törvény kimondja, hogy csak akkor büntethető meg a bíró, ha botrányos viseletet tanúsít, de ő a fegyelmi vétség alkotó elemei megállapítva látja abban a tényben, hogy a bíró nyilvános helyen, kávéházban, a hol mindenki szemtanuja ténykedé ének, *tiltott játékot ját-*

szik és ezzel kibágást követ el, a mi bünte-tendő cselekmény. A Kuria az elsőfoku fe-gyelmi bíróság felmentő ítéletét *helyben hagyta* az elsőbíró ítéletében kimondott indokoknál fogva és egyúttal elrendelte az iratoknak az albiró közvetlen felettes hatóságához, a szom-bathelyi törvényszék elnökéhez való áttételét a kisebb szabálytalanság megtorlása czéljából.

A nagyvárad kir. tábla elintézett ügyei.

Előadó: *Poynár Dénes.*

1422. Csillag József és társa gyujtogatás és csalás. Helybenhagyva.
1491. Steiner Jakab család. Feloldva.
1509. Mihokás Mária és társa magánokirat hamisítás. Helybenhagyva,
1510. Kos Mojszi szem. szabadságsértés. Hely-benhagyva.
1511. Pap Juon lopás. R. m. vált.
1517. Boka Duka Mária lopás. R. m. vált.
1519. Czepelle Nucz st. testisértés. R. m. változtatva.
1567. Kun Jakab hatóság elleni erőszak. Rend.
1613. Biró András testisértés. R. m. vált.
1618. Marosán Miklós és társa közcsend elleni kihágás. R. m. vált.
1633. Babos György lopás. Helybenhagyva.

Előadó: *Nagy Ferencz.*

1594. Miklós János lopás. R. m. vált.
1661. Dezső Béni hat. elleni erőszak. Helyben-hagyva.
1857. Durkó Jánosné és társa közokirat ha-misítás. Helybenhagyva.
1523. Czepelle Ilie lopás. R. m. vált.
1568. Petroczky György lopás. Feloldva.
1577. Szánthó Ferencz lopás. Helybenhagyva.
1609. Horga Juonné testisértés. Feloldva.
1612. Pinezés Mihály ingatlan vagyon rong-gálás. R. m. vált.
1628. B. Nagy József sikkasztás. Rend.
1651. Bank Demeter magánlaksértés. Meg-változtatva.
1652. Csontos Jánosné becsületsértés. Hely-benhagyva.
1654. Sulyok Mihály anyakönyvi kihágás. R. m. vált.
1787. Kolcze Mitru közcsend ell. kihágás. Feloldva.

Előadó: *Urbán Adolf.*

1725. Ifj. Porkoláb János testisértés. Rend.
1726. Schubert Lajos ingóvagyon rong. Meg-változtatva.
1796. Oanes Péter kettős házasság. R. m. változtatva.
1782. Pető Zsigmondné lopás. R. m. vált.
1674. Oprea Demeter lopás. Helybehagyva.
1720. Banszky György rágalmazás. Rend.
1121. Sindár György testisértés. R. m. vált.
1744. Kucsula Mikula s neje sikkasztás. R. m. vált.
1788. Pap Zaharie jogtalan felsajátítás. Fel-oldva.
1789. Matula Gyuláné rágalmazás. Feloldva.
1807. D. Bödi István becsületsértés. R. meg-változtatva.
1808. Nagy Gábor lopás. Feloldva.
1823. Tulkán János lopás. Helybenhagyva.

MULATSÁG.

Két juniális. Városunk két közép iskolája: a főgymnasium és főreáliskola jövő héten egy-más után tartja meg évről-évre jobban sike-rülő kirándulását, illetőleg juniálisát.

Igazi pezsgő friss életet fog adni mindkét mulatság a fürdőknék, mert az érdeklődést tek-intve igen népes lesz mindkét juniális.

A mulatságra szóló meghívókat adjuk a következőkben:

A nagyvárad kir. állami főreáliskola ifjusága f. évi június 8-án a Püspök-fürdőben táncszal egybekötött Juniális rendez, melyre kívül czimzettet tisztelettel meghívja a rende-

zőség. Tánc kezdete 6 órakor. Meghívó kívá-natra előmutatandó. Éjfél után külön vonat.

Meghívó. A Nagyvárad Premontrei Fő-gymnasium Ifjusága folyó évi június hó 10-én a Félix-fürdőben *Majális* rendez. Tánc kezdete délután 6 órakor.

Elnök: Molnár Kálmán. Titkár: Nábráczky Béla. Pénztáros: Kolthay Kornél. Adler Béla, Aliquander Ödön, Baly László, Bartha József, Berkovits René, Bresztovszky Ernő, Braun Dezső, Dukesz István, Fleischer Béla, Fleischer Sándor, Géczy Imre, ifj. Harmathy Károly, Jancsó Béla, Kiss Aurél, Klein Ferencz, Kránczly Kálmán, Lichtmann Jenő, Marko-vits Kálmán, Medvigy Mihály, Missuray Ágoston, Nagy Marczel, Papp Romulus, Róth Sándor, Rothauser Ignác, Sipos Ernő, Stern Ödön, Strasser Sándor, Szolcsányi Béla, Szunyogh Andor, Szunyogh István, ifj. Szunyogh Péter, Váli Péter, Voit Ervin, Zigre Aurél.

Kerékpár-verseny és virágkorzó.

A nagyvárad kerékpár-egylet nagyszabásu virágkorzója és kerékpár versenye jövő hó 4-én fog lezajlani. A rendezőség már rég óta buzgólkodik, hogy a kerékpáros ünnepély minél nagyobb szabásu legyen s szép idő esetén a siker nem is fog elmaradni. Alapos reményt ad erre a tavalyi versenyek nagy sikerei és látogatottsága. A kerékpár ünnepély ügyében a következő felhívást vettük:

A nagyvárad kerékpár-egylet nevében felhívom mind azon férfi vagy nő kerék-páro-sokat, kik kerék-pár egyleteknek nem tagjaik, de a június 4-iki Virág-korzón részt venni akarnak díszített gépeken; hogy ebbeli szán-dékukat a kerék-pár egylet elnökségénél június hó 1-ig bejelenteni sziveskedjék. Egyúttal szíves tudomására hozom mind azoknak, kik eddig nagy számban jelentkeztek, hogy örömmel vettük tudomásul jelentkezéseiket mi a Virág-korzónak fényét és sikerét emelni fogja és előre is fogadják szíves köszönetünk nyilvánítását közre működésükért. Tisztelettel *Kunz Gusztáv* elnök.

Monstre juniális. A nagyvárad tanítók felekezeti különbség nélkül *június hó 7-én* az összes nagyvárad elemi és polgári fiu és leány iskolák részvétele mellett a Rhédey-kertben *koronázási emlékünnepe* rendeznek.

Örömmel üdvözljük a tanítók ezen elha-tározását, mert még élénk emlékezetünkben van az a benyomás, a melyet a millenári-s majális tett reánk; de a nagy közönség mulat-tatásán kívül fontos az ilyen együttes ünnep rendezése még azért is, mert még egyrészt az összetartozandóság érzetét ápolja, másfelől Nagyvárad jövő nemzedékének képét tárja fel a legváltozatosabb formában.

REGÉNY-CSARNOK.

NEM HIÁBA.

Irta: *Neldegg*, fordította: *Szirtes.* 24

Starkenbach hamiskásan mosolygott: — Az már aztán volna valami. Eladósodott vagy szegény grófnak, a ki a pusztá czimen kívül semmit sem nyújthat és még azt is drágán meg akarja fizettetni, sohasem adnám oda Adát, ez ugyan nem vall olyan elveket, mint én szeretném, mindazonáltal dus gazdag és Áda grófné lenne. — De nézd csak, az a G-nermann igen kedves lehet az uraságnál, hogy a gőgös grófné meghívta.

— Szép összeköttetései vannak az igaz.

— De egyebe sincs, — mormogá Star-kenbach — nekem azért nem emberem.

— Miért nem, Lipót? Mindenütt szeretik őt, mondják, hogy nem sokára előléptetik és más városba helyezik. Nagyon is jó lenne ta-lán a szegény fiúnak, ha valóban szerelmes volna Adába, a mint Viktória bizonyítja.

— Miért nem mindjárt valami hercegnőbe? De hagyj engem most aludni, Szerafin.

És Áda? mik voltak az ő érzelmiei? Ő nem szívót, hanem hiu fejecskéjét kérdezte, hogy két udvarlója közül melyiknek adja az elsőszéget? Ő maga ugyan nem vette észre,

hogyan Heisterberg szeretné őt; a gróf tréfált és nevetgélte vele, mindig szeretetreméltónak mutatta magát, de beszédéből, sőt egész viselkedéséből hiányzott a melegség. Oh akkor Ganermann szemei egészen más, tisztán érthető nyelven szóltak! Egész testét átjárta a meleg, midőn az ifjú tekintetével találkozott! Azonban anyja erősen bizonyította, hogy a grófnak komoly házassági szándéka van; ő neki pedig sok tapasztalata volt és ilyesmit jobban érthetett. — Szívében sokkal több vonzalmat érzett Ganermannhoz; a ki mindent megcsodált, a mit ő tett és mondott; míg a gróf néha gúnyosan nevetni és mulatni látszott rajta. De főrangú asszonygyá lenni, az kimondhatatlanul szép és jó lehetett. Ah, csak Ganermann gróf lett volna!

VII.

— Bizony; rossz időket élünk édes Ferencz, — írta Ganermann József öccsének. — Sistereg és bömböl a földgolyó minden pontján és az aggódó emberiség szorongva kérde: hol fog kitörni a vihar, hol lehetne menedéket találni az ön vétke és saját hibája által fölidézett veszedelmek között? Örülök, hogy már nálunk is gyanakvó szemmel nézik a hamis szabadelvűség ígéreteit és kezdik belátni, hogy egyedül az ősi keresztény vallás nyújthat segítséget a tettekben nyilvánuló feiebaráti szeretet s az önzetlen önfeláldozás által, melyet minden hívőtől megkövetel. Itt a falun átlagosan mindenkor tisztos dolognak tartották, ha valaki keresztény katolikusnak vallotta magát, hogy pedig a fővárosban is hasonlóképen kezdenek gondolkodni, a javulásnak bizonyára komoly jele. Valóságos elégtételül szolgál nekem, hogy e mozgalomból te is kiveszed a magad részét, különösen, hogy Leó gróffal látlak vállvetve küzdeni, hogy kettőtököt, kikért leg-többet fáradoztam, egy célért harcolva, egy-sülve látlak. Egyuttal, hogy nyiltan kimondjam, teljesen megnyugtató az a tudat, hogy azon higgadt gondolkozású férfiu befolyásának engedsz, ki remélhetőleg tulságos buzgalmatat fogja tudni mérsékelni.

(Folyt. köv.)

SZINHAZ.

Heti műsor.

d. u. *Egy katona története.*
Vasárnap: este *A baba.*
Hétfő: *Henschel fuvaros.*
Kedd: *Henschel fuvaros.*
Szerda: *A gésák.*
Csütörtök: *Himfy dalai.*
Péntek: *A baba.*
Szombat: *Boszorkányvár.*
d. u. *Piroska és a farkas.*
Vasárnap: este *Magdolna.*

Henschel fuvaros bemutató első előadása lesz hétfőn. *Hauptmann* e nagy stílusú drámája éppen most járja be különösen a német színházakat, hol *Henschel* egyszerű meseje, drámai mélysége, szerzőjének nagy megfigyelő tehetsége és különösen erős jellemző képessége osztatlan elismerést és dicsőséget szereznek a nagy írónak. Nálunk a darab gondos kiosztásban és összevágó pontos betanulással kerül előadásra, melyben a két főszerepet *Horváth Paula* és *Szentgyörgyi* játssza, kik mellett *Kissné, Laczkó, Turhányi* Olga, *Bihari, Leóvey, Nyárai, Szerdahelyi, Tompa, Vágó* és *Vendrei* jutottak jelentősebb szerepekhez. Kedden megismétlik a darabot.

HIVATALOS.

7920—1899. sz.

Hirdetmény.

Nagyvárad-Külváros és Csillagváros városrészeire vonatkozó s az 1899—1901. évre vagyis három évre szóló III-ad osztályú kereseti adókiszámítási javaslatokat kitüntető lajstrom az 1883. évi XLIV. t. cz. 18. §-a értelmében f. évi június hó 1—8. napján át 8 napi közszemlére a városi adóhivatal 11 számú szobájában azon figyelemstetés mellett tétetik ki: miszerin érdekeltek felek, kitett idő alatt, a jelzett lajstromban terhükre előírt kiszámításokat megtekintethetik s az őket vagy másokat illető javaslat-

tokra nézve netaláni észrevételüket a fentírt idő alatt írásba foglalva a kir. pénzügyigazgatóságnál, később pedig szóval az adóhivatali bizottságnál, megtehetik.

Nagyvárad, 1899. május 27. napján.

Városi adóhivatal.

NYILTTER.

Mint hogy a tavasz előrehaladásával csecsemőt, gyermeket és felnőttet egyaránt fenyeget a járványok veszélye, ismét csak a minden alkalommal hálásan fogadott

MOHAI

ÁGNES-forrásunk

vízének használatát ajánljuk. Egyrészt mert olcsó, igen kellemes és tiszta ivóvíz lévén, a tavaszi és nyári évszakokban kedvelt élvezetszerként szerepel, másrészt, mert dús szén-savtartalmánál fogva, specifikus óvószer is a tífus, cholera és a gyermekek tífoid-szerű tavaszi-nyári hasmenése ellen. Ehhez járul még, hogy a csecsemőt is megvédi az ilyenkor nagyon veszélyes hurutos bélbántalmak ellen, míg szoptatója e víz használata folytán nagyon kedvező összetételű és bőséges tejet nyer. A már meglévő gyomor- és bélhurutot gyermekeknek és felnőtteknek gyógyítja. Kellemesen hatván be szén-savánál fogva a gyomor és bél idegeire; a gyermekek lázas megbetegedéseknél pedig nélkülözhetetlen, hűtő húgyhajtó és a szomjat csillapító hatásánál fogva.

— Kedvelt borvíz. —

A mohai Ágnes-forrás kezettsége.

Főraktár:

Édeskuty L.

cs. és kir. udvari szállító

BUDAPEST, V., Erzsébet-tér 8.

Kapható minden gyógyszertárban, fűszerkereskedésben és vendéglőben.

TAVIRATOK.

A differenciák.

Budapest, május 27. (Saj. tud. táv.) Széll Kálmán miniszterelnök ma a miniszterekkel igazat adtak a szabadelvű klubban a hírlapok közléseinek. Ragaszkodtak a paktumbeli kiegyezéshez. A differenciák csomópontja a bankkérdés, melyet az osztrákok szintén csak 1904-ig akarnak megkötni, Széll ezt ellenezte, a párt azonban helyeselte.

A békekonferencia.

Hága, május 27. A békekonferenciának első bizottsága, a melynek az a feladata, hogy a fegyverkezés és a katonai kiadások korlátozásáról tanácskozzék, tegnap délelőtt ülést tartott Bernaert elnökleite alatt. Az elnök felsorolta azokat a pontokat, a melyekről a bizottságnak tanácskoznia kell. Azután a bizottságnak két osztálya külön tanácskozott és megkezdte a hozzáutalt kérdések megvitatását. A harmadik bizottság tegnap délután ült össze Bourgeois elnökleite alatt, a ki kifejtette, milyen sorrendben tárgyalhatná a bizottság az intervencióra és a választott bíróságokra vonatkozó kérdéseket, kiemelve azt az alapelvet,

hogyan a nemzetközi viszályok rendezésére kívánatos volna békés eszközökhöz folyamodni az erőszakos megoldás helyett. Azután az Oroszország részéről tett javaslatokat fejtegette az elnök. Pauncefote angol meghatalmazott azt indítványozza, hogy a bizottság azonnal vegye tárgyalás alá permánens választott törvényszék felállításának a kérdését. A bizottság azonban arra az álláspontra helyezkedett, hogy a különféle kérdések megvitatásában az elnök javasolta sorrend követendő, mire Pauncefote visszavonta indítványát. A bizottság azután 8 tagu albizottságot választott a bizottság elé terjesztett egyes dokumentumok megvizsgálására.

Hága, május 27. Beaufort miniszter a királynő nevében átadta Staal nagykövetnek, a békebizottság elnökének, a németalföldi orosz-lán-rend nagykeresztjét. (Magy. Táv. Ir.)

Diplomaták a szultánnál.

Konstantinápoly, május 27. A szultán a szelámlik után közös kihallgatáson fogadta az angol és francia nagyköveteket a spanyol, szerb és belga követeket és a görög ügyvivőt. Azután külön kihallgatáson fogadta Nelidov nagykövetet, a ki átutazóban van itt. (Magy. Táv. Ir.)

Török dolgok.

Konstantinápoly, május 27. Ipekből és más községekből érkezett jelentések szerint sok befolyásos előkelő albán körben figyelemreméltó elkedvetlenedés mutatkozik Hafuz basa koszovói váli ipeki akciója ellen. (M. T. I.)

Konstantinápoly, május 27. Az Agence de Konstantinople felhatalmazást kapott annak a kijelentésére, hogy a Standard-nak a van, Tiflisz és Diarbekrt tartományokban állítólag előfordult zavarásokról szóló jelentése teljesen alaptalan. (Magy. Táv. Iroda.)

A prágai diáktverekedés.

Prága, máj. 27. A »Narodni Listy« jelentik: A prágai tartományi büntetőtörvényszéknek azt az ítéletét, a melylyel Biberle diákot a Linharttal való éjjeli verekedés miatt három havi súlyos fogházra ítélte, az elítélt semmisségi panaszára a legfelsőbb bíróság mint semmissézők megsemmisítette és az ügyet rögtön visszatette a tartományi törvényszékhez. A semmissézők Biberle cselekményét önvédelemnek minősítette. (Magy. Táv. Ir.)

Oroszország és Anglia.

London, máj. 27. Arra az újra feltámadt híresztelésre, hogy Oroszország államkölesönt keres Londonban, azt mondja a »Times«, hogy a folyamatban lévő tárgyalások nem direkt orosz államadóssági kötvények kiadására, hanem olyan vasuti kötvényekre vonatkoznak, a melyekért a kormány kezességet vállalna. A szóban forgó összeg a nevezett lap értesülése szerint jóval kisebb az eddig emlegetett összegnél.

London, máj. 27. A »Times« külön cikkben foglalkozik az orosz pénzügyi operációkra vonatkozó híresztelésekkel és ezt mondja: Ugy látszik, Oroszország annyira számít jóindulatunkra, hogy azt hiszi, hogy a maga céljaira britt tőkét kaphat, a melynek Kínában való felhasználásában megakadályoz bennünket. Föltehető, hogy az angol tőkepiénzesek jól megfontolják, vajjon oda adják-e pénzüket olyan célra, a mely ellenük irányul. Ha nem teszünk azonnal lépéseket Kína ama vidékeinek kereskedelmi meghódítására, akkor bizonyos, hogy ha majd eljön az ideje, semmiféle papíros-szerződés nem fogja megakadályozni, hogy az egész országból kilökjenek bennünket. (Magy. Táv. Ir.)

A Dreyfus-ügy.

Páris, május 27. A »Journal« szerint Ballot-Beaupré, a Dreyfus-ügy semmitőszéki előadója azt sejteti, hogy ha jelentésében a Dreyfus-pör revíziójának szükségességét igyekeznek bebizonyítani, csak jogi szempontból indokolt revízióról lehetne szó. (Magy. Táv. Ir.)

Budapest, május 27. (Saj. tudósít. táv.) A Figaro Dreyfus sajátkezű feljegyzéseit közli, melyeket az ő letartóztatása után a Cherchemidi fogházban írt, mit a revízióra vonatkozó iratokhoz csatoltak. Ebben Dreyfus részletesen elmondja diktáló jelenetét ekképpen:

Du Platy de Clam mellém ült az asztalhoz, vad pillantást vetett rám és folytonosan gyűlölködő szavakkal illetett, de én mindebből egy szót sem értettem. Majd Du Paty egyszerre így kiáltott föl:

— Az ön keze reszket!

Én erre nem feleltem, csak annyit, hogy az ujjam fázik. Egyre jobban hűledezve írtam tovább. Mihelyt a diktálásnak vége volt, Du Paty felugrott s rám förmedt:

— A törvény nevében letartóztatom önt. Ön hazaárulással van vádolva.

Azt hittem, hogy meg kell őrnöm. — Így nem tartóztatnak le francia tisztet! — kiáltottam. — Mondja meg legalább, hogy mi az állítólagos gaszágom! Ártatlan vagyok! Örögi üzemeknek vagyok áldozata!

— Ön össze fog roskadni a bizonyítékok sulya alatt — felelt Du Paty. — A köztársaság elnöke és a miniszterek tudják, hogy és önt most letartóztatom.

Ezután Henry elszállított a fogházba. Következő tizenkilenc napon többször haligattak ki. Egyszer egy este eljött hozzám Du Paty, szeméből gyűlöletet, ajkáról sértő szavakat szórt ellenem. Azt hittem, hogy győtrődött agyvelőm meghasad. Azt kérdeztem tőle, hogy miféle bizonyítékokat gyűjtöttek össze ellenem! Du Paty megtagadta kérészemre a választ, habár szerettem volna e borzasztó talányt megfejteni, de nem voltam rá képes. — A vádlottnak mindenekelőtt meg kell mutatni bűnösségének bizonyítékait — mondtam Du Platynak.

— Vannak levelek — felelte Du Paty — melyek az ön bűnösségét bizonyítják.

— Hát miért nem mutatják meg nekem ezeket a leveleket? Látni akarom, hogy miről van szó!

— Képzelve, hogy az ön óráját másnak a zsebében találták, hol nem kellett volna lennie.

Ebből sejtettem, hogy okmányokat loptak el tőlem, majd eszembe jutott, hogy hivatalomban van egy székény, melynek nincs lakatja. Erre aztán egy újabb reményt építettem föl. Azt hittem, hogy helyes nyomon vagyok, de később beláttam, hogy tévedek. Agyvelőm forrt, szívem szinte megrepedt, vérem fejembe tódult és minden erőmet meg kellett feszítenem, hogy eszemet el ne veszítsem, végre aztán magamon kívül így kiáltottam fel:

— Hogyan teheti ön fel, hogy egy elzászi, kitől a német hatóságok még az utlevelet is megtagadják, áruló lehessen?

— Azért tagadták meg — felelte Du Paty pokoli mosolygással — hogy ön annál biztosabban üzhesse árulását.

A következő napon így szólott hozzám Du Paty: Az ön letartóztatása titokban történt és mégis valamennyi német tudja. Ön reszket, hagyjon már fel tagadásával!

Dreyfus ezután elmondja, hogy lepedőjével az ablakra akarta magát akasztani, de lelkiismerete megszólalt és levette a hurkot. Két hónapi vizsgálat után Paty így szólt:

— Bűnösségére elég föltevés van, hogy katonai bíróság elé álltassék.

— Tehát bizonyítékok helyett csak föltevés, majd hangosan kiáltottam: Borzasztó gaszágot, kimondhatatlan gyávaságot tanusítottak velem szemben, nem vizsgálóbíróval, hanem hóhérral volt dolgom.

Páris, máj. 27. (Saját. tud. táv.) Beapru előadó ma átadta Manaunak indítványát, mely ítélet megsemmisítését új és katonai bíróság elé állítását javasolja. A tárgyalás hétfőn fog megkezdődni, az ítéletet pénteken fogják kihirdetni. A katonatiszteknek pedig szigorúan megtiltották — sem egyenruhában sem civilben — a tárgyaláson megjelenésüket.

Páris, május 27. (Saját tudósítók táv.) Péuteken vagy szombaton az ítélethozatal után sürgöny megy az Ördögszigetre s **Dreyfust hazahozzák.**

Védekezés a tüdővész ellen.

Berlin, máj. 27. A tüdővész ellen való védekezésről tanácskozó kongresszus tagjai tiszteletére Keyden tanár estélyt adott, amelyen jelen volt Hohenlohe herceg birodalmi kancellár, Posadowsky gróf államtitkár, a hadügy-miniszter, sok más kiváló személyiség, továbbá az osztrák-magyar, francia, az orosz és az olasz nagykövét és a svéd követ. (Magy. Táv. Ir.)

A pestis.

Kairó, május 27. Alexandriában ismét egy görög és két egyiptomi ember betegedett meg pestisben. Kitchener basa Európába utazott. (Magy. Táv. Ir.)

Algéria főkörmányzója.

Páris, május 27. Némely lapok lehetségesnek mondják, hogy Laferrière, Algéria főkörmányzója Morinaud-val és Viviani-val a Cremieux-féle rendelet miatt támadt afférje következtében le fog mondani, más lapok azonban megczáfolják ezt a híresztelést. (Magy. Táv. Ir.)

A csehországi sztrájk.

Praha, május 27. Nachodban és Hronovban a Spiegler-féle gyárban újra 58 munkás állott munkába, úgy, hogy most már körülbelül 100 munkás tért vissza foglalkozásához. Eipelben és Horitzban nem változott a helyzet. (Magy. Táv. Ir.)

Castelar.

Madrid, máj. 27. A minisztertanács elhatározta, hogy **Castelar** tetemét, a mely holnap érkezik ide, a belügyminiszter fogadja. A temetés hétfőn lesz, még pedig államköltségen. A kormány teljes számmal lesz jelen a temetésen. (Magy. Táv. Ir.)

KÖZGAZDASÁG.

Selyemgubók beváltása.

A nmlt. földmivélsügyi m. kir. miniszterium 1897. márczius 26-án 13749. sz. a. kelt rendelete értelmében a selyemgubók beváltási ára folyó 1899. évre következőleg állapított meg:

A gubók csak élő állapotban és pedig következőleg osztályozva váltatnak be:

I. osztály. A szép, erős kemény, tiszta folt- és sávnélküli valamint mézskóros gubók is, ha a fenti feltételeknek megfelelnek. Ezek beváltási ára kilogrammonként 1 frt.

II. osztály. A gyenge, de különben tiszta, esetleg külsőleg kissé foltos és sávos, továbbá a renyhekóros, és alakatlan, valamint azon gubók is, melyben két vagy több báb van, azaz a dupla gubók. Ezek beváltási ára kilogrammonként 70 kr.

A hasznavehetetlen gubók, melyekhez mindazon piszkos és nedves gubók sorozandók melyek a többi gubót bepiszkoznak, ezek beváltási ára kilogrammonként 5 kr.

Minta gyanánt minden beváltó-állomáson közszemlére kifognak tételni oly gubók, melyek mint első osztályúak váltatnak be.

A selyemtermelők midőn az államtól gubótermelésre petét vállaltak, saját jól felfogott érdekükben is arra kötelezték magukat, hogy a tenyésztés körüli eljárásban azon utasításokat, melyeket az orsz. selyemtenyésztési felügyelőség közegeitől nyernek, minden egyes részletekben legnagyobb pontossággal lelkiismeretesen követni fogják. Az esetben pedig, ha nem úgy tenyésztenének, mint előírva van, különösen, ha nem

etnek vágott levéllel mindaddig, míg a hernyók a 4-ik vedlésen túl nem estek; ha a tenyésztési helyiséget nem szellőztetik kellően; végül ha a hernyók alatt az almot nem változtatják: akkor jogában áll a kerületi selyemt. felügyelőnek, az ily tenyésztőtől, jegyzőkönyv felvétele és esetleg a község előjáróságának közbenjárása mellett, a selyemhernyókat elko-

bozni.
A selyemgubók csakis teljesen érett állapotban és szárazon csak akkor vihetők beváltásra, ha azok előzetesen osztályoztatnak és ha a községbeli selyemt. kikeltő a tenyésztési igazolvány könyvecskének czimlapján a beváltásra az engedélyt sajátkezű névalírásával megadta.

Hitelszövetkezet Micskén. *Micske* községben folyó hó 23-án alakult meg az orsz. hitelszövetkezet kiküldöttje *Tallián* Ödön jelenlétében, a hitelszövetkezet, mely működését a szomszédos községekre is kiterjeszti. Üzlet-részek nagy számmal jegyeztettek. A szövetkezet jótékony működését rövid idő alatt megkezdte.

A kereskedelmi mérleg javulása. A monarchia külkereskedelmi mérlegében javulást konstatálhatunk. Az első négy hónap mérlege ugyanis 13 millió frt aktivummal zárul, míg az előző év négy hónapjában 45.3 millió forint passzivum mutatkozott. A kereskedelmi mérleg eszerint most 58.3 millió forinttal kedvezőbb, mint a múlt évben. Az 1898-ik év minden esetre annyiban abnormális volt, mert különösen az első félév a silány aratás teljes hatása alatt állott. De az 1897-ik évvel szemben is kedvező most a mérleg, mert akkor az első négy hónapban kiviteli fölösleg 8.3 millió forintot tett. Az 1896-ik év mérlege az első négy hónapban 17 millió forint passzivumot tüntetett föl.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, május 25.

Az irányzat nyugodt.

Osztrák hitel	— — — — —	357.80
Magyar hitel	— — — — —	387.50
Allamvasut	— — — — —	361.—
Rimamurányi	— — — — —	311.—
Magyar jelzálog	— — — — —	242.50
Salgótarjáni	— — — — —	636.—
Wagon-kölcsön	— — — — —	523.—
Villamosvasut	— — — — —	235.—
Magyar leszámítoló	— — — — —	553.25
Iparbank	— — — — —	104.25
Budapest közuti	— — — — —	404.50
Kereskedelmi	— — — — —	101.50
Déli vasut	— — — — —	178.—

Az irányzat nyugodt.

Bécs, május 25.

Osztr. hitel	— — — — —	358.
Magyar hitel	— — — — —	387.80
Allamvasut	— — — — —	358.

Határidők.

Budapest, május 25.

Készáru buzában az irányzat szilárd volt, 15000 mm. forgalom mellett csak 5 krral magasabban jegyeztettek.

Buza áprilisra	— — — — —	9.05
Buza októberre	— — — — —	8.42
Uj tengeri	— — — — —	4.48
Rozs őszre	— — — — —	6.66
Zab őszre	— — — — —	5.42
Tengeri augusztusra	— — — — —	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1899. május 25-én.

Magyar aranyjárdék 4%	— — — — —	119.25
Magyar koronajárdék	— — — — —	96.90
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 ¹ / ₂ %	— — — — —	121.—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 ¹ / ₂ %	— — — — —	101.—
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	— — — — —	120.75
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	— — — — —	35.50
talmérségi jog megváltási kötvény	— — — — —	100.10
Horvát-szlavón földtehermentési kötvény	— — — — —	96.75
Magyar nyereség-sorsjegy-kölcsön	— — — — —	160.75
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcsön	— — — — —	138.25
Osztrák járdék papirban	— — — — —	100.50
Osztrák járdék ezüstben	— — — — —	100.10
Osztrák járdék aranyban	— — — — —	100.26
Osztrák korona járdék	— — — — —	119.50
Osztrák államsorsjegyek	— — — — —	100.25
Osztrák magyar bankrészevény	— — — — —	139.50
Magyar hitelbankrészevény	— — — — —	918.—
Osztrák hitelintézeti részevény	— — — — —	357.50
Párisi vista	— — — — —	47.80
20 frankos arany (Napoleon d'or)	— — — — —	9.55
Németbirodalmi márka	— — — — —	58.92
London vista	— — — — —	120.50
20 márkás arany	— — — — —	11.78

NAGYVÁRADI SZINKOR.

Evadberlet 26. szám. Kisberlet 6. szám.
Páratlan. Páratlan.

Ma vasárnap, 1899. május 28-án
kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével:

délután 4 órakor, félhelyárral:
Egy katona története
Dráma 5 felvonásban.

Helyárak: Alsó páholy 4 forint, felső páholy 8 forint. Tálalás I-VIII. sorig 1 forint. IX-XI sorig 80 krajczár. Zártszék I., II. és III. sor 60 krajczár. Első emelet I. sor 50 krajczár, második sortól 40 krajczár. földszinti állóhely 40 krajczár. Katona- és diákjegy a földszinten 30 krajczár. Közép karzat 30 krajczár. Oldal: karzat 20 krajczár.

Egy szinlap ára a pénztárnál 10 krajczár.

Este fél 8 órakor, rendes helyárral:

A B A B A.

Nagy operette 4 felvonásban. Irta: Ordonneau M. Zenéjét írta: Aud au E.

SZEMÉLYEK:

Lancelott	—	—	Székely Irén
Hilárius mester	—	—	Nyárai Antal
De la Chanterelle báró	—	—	Szerdahelyi Ferencz
Loremois gróf	—	—	Leóvey Leó
Maximin atya	—	—	Fehér József
Balthazar testvér	—	—	Török Károly
Basilique	—	—	Gergely M.
Agnelet	—	—	Barabás K.
Benoit	—	—	Aghy Sándor
Hilárius asszony	—	—	K. Árpási Kata
Alézia, leánya	—	—	Perényi Margit

Kezdeté fél 8, vége 10 óra után.

Holnap hétfőn, 1899. május 29-én

Henschel fuvaros.

Dráma 5 felvonásban. Irta: Gerhardt Hauptmann.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCKICS GYULA.

Richter-Horngony-Pain-Expeller
Limiment. Capsici comp.

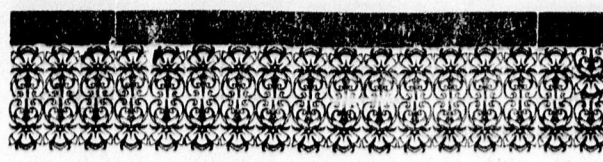
Ezen hirtuóes házi szer, amelyet az idő megpróbáltatásai, mert már több mint 30 év óta megismerjük, fájla-lomellégző beérzésekkel alkalmazhatók közönségnél, osztrák fagszaggatásnál és meghűléseknél és az orvosok által bebizonyították is mindig gyakorlatban rendelkeztek. A valódi Horngony-Pain-Expeller, Gyakorta Horngony-Limiment elnevezés alatt, nem titkos szer, hanem igazi nevezett házi-szer, melynek egy háztartásban sem kellene hiányoznia. 40 kr., 70 kr. és 1 ft. áronkénti ában majdnem minden gyógyszerháznál, készletben van. A főtartár: 1000 g. József Gyógyszerüzem Budapest. Bevasárlás alkalmával igen óvatosan legyünk, mert több készletűnk van forgalomban. Ki akar megkérődni, az minden egyes üvegről, Horngony-vegyjegy és Richter-vegyjegy-vel rendelni, nem valódi orvosi vizs. Richter F. Á. és társai, és és kir. udvari színház, BUDAPEST.

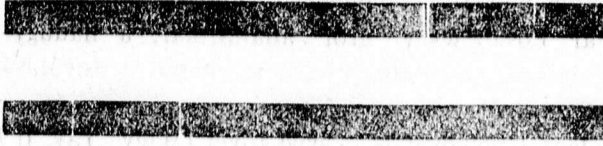
Köszegen,
Dr. Dreiszker József
Vizgyógyintézete

Május 1-től nyitva.

Rendszer Prinsitz és Kneipp. Gondos orvosi felügyelet, kitűnő ellátás, igen jutányos ár. Az intézet minden higiénikus követelményeknek megfelelően be van rendezve. Legszébb gyógyeredmények kimutathatók. Prospektus ingyen.

FELHIVÁS

az összes
gyomor és alhasi bántalmakban szenvedőkhoz:

— **Máj** —

— **Vese** —

— **Hólyag** —

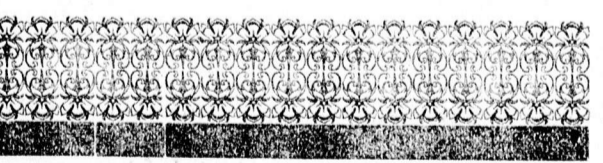
— **Aranyér** —

!!Hatásában páratlan!!

PAULA-VIZ

A jelenkor szenzációs gyógyvize.
Magyarádi „P A U L A”
gyógyforrás r.-v.-társaság.
Budapest, VII. Erzsébet-körút 58.
Vezérképviselő:
Janky Antal. Nagyvárad.

Főnyeremény 500.000 Márka.
Szerencse Hirdetés!
A nyereményekről az állam vállal kezességet

Felhívás
a hamburgi államsorsjáték nyereményeiben való részvételre, mely
11 millió 349.325 Márka
biztos nyereményt helyez kilátásba.

Ez előnyös sorsjáték nyereményei, melyek csak **118.000** sorsjegyre vonatkoznak, a következők:

Legnagyobb nyeremény 500.000 Márka.

Jutalomdíj 300,000 Márka	26 nyer. á 10,000 Márka
1 nyer. á 200,000	56 „ á 5000
1 „ á 100,000	106 „ á 3000
2 „ á 75,000	206 „ á 2000
1 „ á 70,000	812 „ á 1000
1 „ á 65,000	1518 „ á 400
1 „ á 60,000	40 „ á 300
1 „ á 55,000	140 „ á 200
2 „ á 50,000	36952 „ á 155
1 „ á 40,000	9959 „ á 134, 104, 100
1 „ á 30,000	9351 „ á 73, 45, 21 M.
2 „ á 20,000	egészen 59,180 nyeremény,

melyek néhány hónap alatt 7 osztályban biztosan kihuzatnak.

A főnyeremény az I. osztályban 50,000 Márka, a II. oszt. emelkedik 55,000 Márkára, a III. oszt. 60,000 M., a IV. oszt. 65,000 M., az V. oszt. 70,000 M., a VI. oszt. 75,000 M., a VII. oszt. 200,000 M., a jutalom nyereménynyel 300,000 Márkától egész 500,000 Márkáig.

Az első osztályú sorsjátékra, mely hivatalosan biztosítva van

egész sorsjegy 3 frt 50 kr
1/2 „ 1 „ 75 „
1/4 „ „ 90 „

Az első osztályú nyeremények jegyzékét, valamint a többiek tervezetét kívánatra ingyen és bérmentve küldöm meg bárkinek.

Minden sorsjegytulajdonosnak a huzásokról jegyzékét fogok küldeni.

A kifizetés és pénzneremények expedálását magam közvetitem a nyerőkkel, a huzás után azonnal és a legszigorubb titoktartás mellett.

Megrendeléseket postautalvány vagy utánvét ellenében teljesítek.

A megrendeléseket legjobb azonnal megtenni, vagy a legközelebbi huzásig:

f. évi Junius 1-ig.
Tisztelettel
id. HECKSCHER SAMU
bank- és váltó-irodájában
Hamburg.

Ő cs. és apost. kir. Felsőégének legfelső elhatározása folytán.
A közös katonai jótékony célokra szánt
XX. cs. kir. államsorsjáték.
Ezen — egyetlen egy Osztrák birodalomban törvényszerűleg engedélyezett — **pénzsorsjáték 12.728 nyereményt tartalmaz készpénzben, 403,160 korona végösszegben.**
A főnyeremény 200.000 koronára rug.
A nyeremények kifizetéséért a cs. és kir. lottójövedék kezekedik.
A huzás visszavonhatatlanul 1899. évi junius hó 15-én történik.
Egy sorsjegynek ára 4 korona.
A sorsjegyek Bécsben a cs. és kir. államsorsjátékok osztályánál I. ker. Riemer-utca 7. szám alatt, lottójüjtödeken, dohány-tözsdeken, adó-, posta-, távirat- és vasúti hivataloknál, váltó-üzletekben stb. kaphatók. Játéktervek sorsjegyek részére ingyen adatnak ki.
A sorsjegyek portómentesen küldetnek át.
A cs. kir. lottójövedéki igazgatóság államsorsjátéki osztályából.